

CBS Jaarplan 2020

26 november 2019

Inhoudsopgave

1. Inleiding	3
Plannen voor 2020	3
Financieel kader	4
2. Statistisch programma	6
Basisprogramma	6
Nieuwe Europese verplichtingen	9
Aanvullende statistische diensten	10
3. Innovatie en efficiency	16
Methoden, databronnen en enquêtering	16
Wendbare organisatie	18
Samenwerkingen	20
Voorbeelden van innovatie binnen statistieken	21
Open data & data-ontsluiting	22
4. Bedrijfsvoering en informatiebeveiliging	24
Personeel	24
Informatiebeveiliging, kwaliteitszorg en gedragscodes	24
Prestatie-indicatoren	26
5. Governance	28
6. Begroting 2020	29
7. Bijlagen	35
Bijlage A. Prestatie-indicatoren	36
Bijlage B. Organisatie per 31 december 2019	39
Bijlage C. Gebruikersraden	40
Bijlage D. CBS Hoogleraren en lectoren	41
Bijlage E. Wegwijzer	42

1. Inleiding

De maatschappelijke vraag naar informatie groeit. Overheden en bedrijven zijn op zoek naar actuele, nauwkeurige en gedetailleerde informatie om hun beleid en besluiten op te kunnen baseren. Politiek, media en burgers hebben behoefte aan feitelijke informatie om de resultaten van dat beleid te kunnen beoordelen. De wetenschap is gebaat bij kwalitatief gedegen informatie als input voor het wetenschappelijk onderzoek. Niet alleen de vraag naar informatie neemt toe. Ook de hoeveelheid data die beschikbaar komt, groeit explosief. De actualiteit van de data neemt eveneens toe: sommige data zijn bijna “real time” beschikbaar. Data vormen de grondstof voor statistische informatie. Met de inzet van innovatieve methoden en technieken biedt die explosieve groei van de beschikbare data nieuwe mogelijkheden. Tegelijkertijd zorgt de toenemende complexiteit van dergelijke toepassingen voor nieuwe uitdagingen. De toepassing van artificiële intelligentie is daarvan een goed voorbeeld.

Het CBS heeft de wettelijke taak om betrouwbare statistische informatie te leveren en is daarin onafhankelijk. Daarmee neemt het in deze dynamische omgeving een unieke positie in. Het CBS is open over zijn activiteiten, de resultaten daarvan en de gebruikte methoden. Bedrijven en instellingen, zowel binnen de overheid als daarbuiten, hebben zicht op wat het CBS te bieden heeft en weten het CBS daardoor steeds beter te vinden.

Samenwerking en partnerschap zijn cruciaal bij de invulling van de maatschappelijke rol van het CBS. In dit jaarplan zijn tal van voorbeelden opgenomen van samenwerkingen met instellingen van de Rijksoverheid, met gemeenten en provincies in respectievelijk de urban data centers (UDC's) en provinciale data centers (PDC's), met regionale koepelorganisaties, en met wetenschappelijke instellingen. Enkele van deze samenwerkingsprojecten zijn onderdeel van Rijksbrede programma's zoals de Data Agenda Overheid. Het CBS is daarnaast initiatiefnemer van het data-ecosysteem. Daarin heeft een groot aantal overheden, kennis- en onderwijsinstellingen en bedrijven de ambitie uitgesproken om samen te werken aan een datagedreven overheid. Vanuit de gedachte dat we samen meer kunnen dan alleen, werken verschillende partners in gezamenlijkheid aan het verbeteren van de datahuishouding waardoor een betere feitelijke onderbouwing van beleid en besluiten mogelijk wordt.

Plannen voor 2020

Dit jaarplan laat zien hoe het CBS in 2020 aan de behoefte aan betrouwbare en maatschappelijk relevante informatie wil voldoen. Het is het tweede jaar van de periode die het Meerjarenprogramma 2019-2023 bestrijkt. In de Meerjarenprogramma's wordt het programma van statistieken eens in de vijf jaar systematisch tegen het licht gehouden en getoetst aan de behoeften van de gebruikers van de statistiek en aan externe ontwikkelingen.

Op de website is een overzicht te vinden van de statistieken die het CBS samenstelt. Het grootste deel van het werkprogramma van het CBS bestaat uit de productie van statistische informatie op grond van Europese wetgeving. Het voldoen aan deze verplichtingen, op tijd en volgens de afgesproken kwaliteit, is daarmee de kern van de CBS-werkzaamheden. Daarnaast maakt het CBS op basis van zijn wettelijke taak statistieken waar geen Europese verplichting op rust, maar waaraan in Nederland behoefte bestaat.

Het werkprogramma van het CBS omvat een veelheid aan onderwerpen. Dagelijks verschijnen tabellen en nieuwsberichten met recente informatie. Gedetailleerde cijfers zijn al vele jaren gratis te raadplegen via de databank StatLine. Ook stelt het CBS zijn volledige databank – bijna 4000 tabellen – als open data beschikbaar. Dit jaarplan beschrijft vooral de ontwikkelingen en

veranderingen in het werkprogramma. Deze zijn veelal het gevolg van modernere productieprocessen van bestaande statistieken. Hierdoor komen de resultaten sneller beschikbaar en kan flexibeler tegemoet worden gekomen aan de veranderende vraag. Waar mogelijk realiseert het CBS rijkere resultaten, door kwalitatief betere broninformatie te gebruiken of door data uit meerdere bronnen te koppelen.

Bestaande projecten en programma's krijgen in 2020 een vervolg of worden uitgebreid. Mede door de decentralisatie van overheidstaken staan bijvoorbeeld regionale en stedelijke statistieken van overheidswege sterk in de belangstelling. Het CBS speelt hierop in door nauw te overleggen met maatschappelijke actoren en (decentrale) overheden om de statistische informatievoorziening op dit gebied te bevorderen.

Op het terrein van statistische informatie en diensten komen het CBS en marktpartijen elkaar steeds vaker tegen. Om duidelijkheid te geven over de rolverdeling tussen partijen heeft de minister van Economische Zaken en Klimaat (EZK) in 2019 concept beleidsregels en een concept ministeriële regeling opgesteld. Naar verwachting worden deze na afronding van een formeel traject in 2020 van kracht.

Efficiëntere methoden en werkprocessen zijn nodig om binnen de financiële kaders aan de groeiende vraag naar actuele en nauwkeurige statistiek te blijven voldoen. Vernieuwing en innovatie zijn cruciaal om nu en in de toekomst kwalitatief hoogwaardige informatie te leveren. Om de kwaliteit van de cijfers op een continu hoog niveau te houden, reduceert het CBS het aantal handmatige bewerkingen, zet het nieuwe technische mogelijkheden in en gebruikt het methodes die internationaal het hoogst staan aangeschreven. Waar mogelijk vindt externe validatie plaats. Het Europese statistiekbureau Eurostat verlangt kwaliteitsrapportages over de Europees verplichte statistieken. De toepassing van de principes van Lean Six Sigma en Lean Operational Management combineert de aandacht voor kwaliteit en efficiency. Het verbeteren van bestaande statistieken en het beperken van de regeldruk voor bedrijven en instellingen blijven ook in het komend jaar belangrijke doelstellingen voor het innovatieprogramma.

Het CBS streeft naar compliance met algemeen erkende normen en standaarden. Sinds 2019 is het CBS volledig gecertificeerd op de gebieden kwaliteit (ISO 9001), informatiebeveiliging (ISO 27001 en ESS IT security framework) en privacy (Norea Privacy Control Framework).

Financieel kader

Per saldo valt de bijdrage van het ministerie van EZK voor de uitvoering van het basisprogramma van het CBS in 2020 € 2 miljoen lager uit dan in 2019. Dankzij efficiencymaatregelen is desondanks voor 2020 een positief resultaat begroot.

In 2017 heeft het CBS een extra bijdrage van € 12 miljoen ontvangen van het ministerie van EZK ter versterking van het eigen vermogen. Deze bijdrage is gerelateerd aan het restant van de taakstelling Rutte II, te weten € 4 miljoen in 2016, € 2 miljoen in 2017, € 4 miljoen in 2018 en € 2 miljoen in 2019. Na 2019 moet het CBS het restant van de taakstelling Rutte II zelf opvangen binnen de begroting. Daarnaast krijgt het CBS van 2021 tot en met 2026 jaarlijks € 2 miljoen minder bijdrage van het ministerie van EZK.

Het eigen vermogen blijft naar verwachting in 2020 licht negatief. Het CBS heeft daarvoor schriftelijk toestemming gekregen van het ministerie van EZK. Aan het einde van de nieuwe MJP-periode 2019-2023 is het eigen vermogen naar verwachting weer positief. Ondanks het verwachte negatieve eigen vermogen zal de liquiditeit op basis van de huidige inschattingen positief blijven.

Zoals wettelijk voorgeschreven, heeft de Directeur-Generaal van de statistiek het jaarplan, dat bestaat uit het werkprogramma en de begroting, vastgesteld. De raad van advies/programmaraad heeft positief geadviseerd over het werkprogramma en de begroting. Dit advies is voorbereid door het auditcomité en de commissie ICT.

2. Statistisch programma

Basisprogramma

Het basisprogramma vormt de kern van de werkzaamheden van het CBS en gaat over de volgende thema's:

- Arbeid en sociale zekerheid
- Bedrijven
- Bevolking
- Bouwen en wonen
- Financiële en zakelijke diensten
- Gezondheid en welzijn
- Handel en horeca
- Industrie en energie
- Inkomen en bestedingen
- Internationale handel
- Landbouw
- Macro-economie
- Natuur en milieu
- Onderwijs
- Overheid en politiek
- Prijzen
- Veiligheid en recht
- Verkeer en vervoer
- Vrije tijd en cultuur
- Caribisch Nederland
- Dossiers en overige thema-overstijgende output

Het grootste deel van dit programma is de productie van statistische informatie op grond van Europese wetgeving. Dagelijks verschijnen er tabellen en nieuwsberichten met de meest recente informatie. Gedetailleerde cijfers zijn al vele jaren gratis te raadplegen via de databank StatLine. Ook stelt het CBS zijn volledige databank als open data beschikbaar.

In 2020 voert het CBS een aantal wijzigingen door binnen het basisprogramma. Deze hangen samen met ontwikkelingen in de maatschappij of zijn het gevolg van het beschikbaar komen van nieuwe bronnen of methoden. Enkele voorbeelden worden hieronder beschreven.

Samenwerking De Nederlandsche Bank

In de afgelopen jaren heeft het CBS een nauwe samenwerking met De Nederlandsche Bank (DNB) opgebouwd, waarin het CBS en DNB gezamenlijk de cijfers van de Sectorrekeningen en de Betalingsbalans produceren. Als gevolg hiervan sluiten de macro-economische statistieken over de relatie van Nederland met het buitenland nu volledig op elkaar aan. Sinds 2019 vindt er in dit kader een gezamenlijke uitvraag plaats voor de grootste niet-financiële instellingen in Nederland. In 2020 zal de samenwerking met DNB verder worden uitgebreid. Zo worden werkzaamheden herverdeeld en wordt gewerkt aan de introductie van nieuwe gegevensverzameling door DNB voor statistieken met betrekking tot effecten en de financiële instellingen. Ook werken het CBS en DNB aan het eenduidig en gezamenlijk classificeren van bedrijven waarover zij statistieken maken in een gemeenschappelijk bedrijvenregister.

Herziening indeling van de economische statistieken (NACE)

Binnen Europa wordt een gebruikersconsultatie uitgevoerd naar de wensen voor de indeling van de economische statistieken; de standaard bedrijfsindeling volgens de NACE (Nomenclature statistique des Activités économiques dans la Communauté Européenne), de statistische naamgeving van de economische activiteiten in de Europese Unie. Er wordt onder andere gekeken naar mogelijkheden om de activiteiten van de digitale economie beter in de bedrijvensclassificatie op te nemen. Deze inventarisatie zal in 2020 leiden tot voorgestelde wijzigingen in de indeling, waarna in Europees verband zal worden besloten over het tijdstip van implementatie in de bedrijfseconomische en macro-economische statistieken van de lidstaten.

Revisie nationale rekeningen en overheidsfinanciën

Conform het Europese geharmoniseerde revisiebeleid vindt er periodiek een revisie plaats van de nationale rekeningen en de statistieken met betrekking tot de overheidsfinanciën. Bij een revisie worden nieuwe bronnen, methoden en concepten doorgevoerd in de nationale rekeningen, zodat het beeld van de Nederlandse economie weer optimaal aansluit bij alle onderliggende statistieken, bronnen en de internationale richtlijnen voor het samenstellen van de nationale rekeningen. De vorige revisie is gepubliceerd in 2018 en ging over het verslagjaar 2015. De volgende revisie staat conform de Europese afspraak gepland voor 2024 en heeft betrekking op het verslagjaar 2021. De voorbereidingen zijn in 2019 gestart en zullen in 2020 verder worden vormgegeven. De revisie van 2024 is zoals het er nu naar uit ziet voornamelijk een bronnenrevisie waarbij wordt aangesloten op nieuw beschikbaar gekomen bronnen en inzichten, onder andere door de geplande introductie van de nieuwe Europese kaderverordening voor bedrijfsstatistieken, het Framework Regulation Integrating Business Statistics (FRIBS) en de mogelijke nieuwe indeling van de economische bedrijfsstatistieken. Ook de eventuele voorbehouden die voorkomen uit de nog lopende Europese verificatie van het Bruto Nationaal Inkomen worden meegenomen in deze revisie.

Indeling van niet-financiële vennootschappen in sub-sectoren

Bij de (macro) economische statistieken worden bedrijven onderverdeeld in sectoren. Eén van die sectoren is die van de niet-financiële vennootschappen. Dit zijn ondernemingen met als hoofdactiviteit het produceren van goederen en niet-financiële diensten. Deze sector kent een grote diversiteit in samenstelling. Ziekenhuizen, woningcorporaties en overheidsbedrijven vallen hier bijvoorbeeld onder. Beleidsmakers en (inter)nationale gremia hebben behoefte aan een verdere uitsplitsing van deze sector om meer inzicht te krijgen in hoe financiële stromen door Nederland lopen en om een nadere verklaring te kunnen geven van het overschot op de Nederlandse lopende rekening. In 2020 zal het CBS daarom, samen met DNB, onderzoeken hoe deze sector kan worden gesplitst in relevante sub-sectoren. Ook zullen eerste experimentele statistieken voor deze sub-sectoren worden gemaakt, die aansluiten bij de macro-totalen in de nationale rekeningen.

Structure of Earnings Survey (SES)

In 2020 zal de samenstelling van de SES over verslagjaar 2018 worden afgerond. De SES is een verplichte vierjaarlijkse statistiek over banen van werknemers (inclusief gewerkte uren en lonen) naar achtergrondkenmerken beroep en opleidingsniveau.

Enquête Beroepsbevolking

Per 1 januari 2021 treedt de nieuwe Europese verordening voor de Enquête Beroepsbevolking (EBB) in werking. Hiertoe voert het CBS een herontwerp van deze enquête uit waarbij de vragenlijst wordt aangepast en er wordt gekeken naar de mogelijkheden om de dataverzameling efficiënter in te richten. In het vierde kwartaal van 2020 wordt gestart met het enquêteren volgens het nieuwe ontwerp van de EBB. In dat kwartaal zullen ook nog met de huidige vragenlijst gegevens verzameld worden, zodat het CBS de verschillen tussen beide onderwerpen kan kwantificeren.

Budgetonderzoek

Het budgetonderzoek is een vijfjaarlijks onderzoek dat inzicht geeft in de uitgaven van huishoudens. Voor het eerstvolgende budgetonderzoek verzamelt het CBS in 2020 de benodigde informatie bij huishoudens. Met financiële steun van Eurostat wordt er geëxperimenteerd om deze dataverzameling via een app mogelijk te maken.

Onderzoek sociaal- economische en ruimtelijke statistieken

In aanvulling op het basisprogramma van sociaal-economische en ruimtelijke statistieken voert het CBS een onderzoeksplan uit waarbij het statistisch onderzoek thematisch geclusterd wordt. In 2020 publiceert het CBS uitkomsten van onderzoek naar relaties, verstedelijking en regionale krimp en baan- en uitkeringsdynamiek.

Bevolkings- en huishoudensprognose

In de driejaarlijkse cyclus bevolkingsprognose, huishoudensprognose en regionale bevolkings- en huishoudensprognose wordt in december 2020 de bevolkingsprognose uitgebracht. Ter onderbouwing van deze bevolkingsprognose voert het CBS trendanalyses van de bevolkingsontwikkeling naar leeftijd, geslacht en migratieachtergrond uit. Het resultaat van deze analyses wordt, per type prognose, gepubliceerd in Statistische Trends.

Niet-Ingezetenen

In de Basisregistratie Personen (BRP) worden ook personen geregistreerd die niet of niet meer in Nederland wonen, maar wel een relatie hebben met Nederlandse overheidsinstellingen, de zogenoemde niet-ingezetenen. Te denken valt aan personen die tijdelijk in Nederland wonen of werken, of personen die in Nederland hebben gewoond en naar een ander land zijn verhuisd. Eind 2018 is voor het eerst informatie over niet-ingezetenen beschikbaar gekomen voor breed gebruik in de statistiek. In 2020 wordt onderzoek gedaan om de kwaliteit van deze informatie te verbeteren, bijvoorbeeld over de verblijfplaatsinformatie in buurlanden.

Graslandgebruik

De statistiek graslandgebruik wordt voor de melkveebedrijven gebaseerd op een nieuwe bron: de Kringloopwijzer van ZuivelNL. De enquête graslandgebruik hoeft daardoor alleen nog maar te worden ingevuld door niet-melkveebedrijven.

Onderwijs

In 2020 onderzoekt het CBS of bestanden met informatie over niet bekostigd onderwijs gebruikt kunnen worden om over dit onderwerp te publiceren.

Het CBS publiceert met behulp van een nieuwe dataset over onderwijspersoneel een StatLinetabel over leerkrachten in het regulier onderwijs. Het gaat hierbij om het primair onderwijs, voortgezet onderwijs en mbo. Dit wordt gedaan in samenwerking met DUO.

Verbeteren aanbod voor verdieping

Het CBS heeft de afgelopen jaren veel aandacht gegeven aan de verspreiding van de resultaten van statistisch onderzoek in de samenleving. Vanaf 2020 ligt de focus op het verbeteren van het aanbod van de statistiek voor gebruikers die op zoek zijn naar verdieping en meer verfijnde antwoorden. Gebruikers zullen makkelijker kunnen zoeken en betere antwoorden kunnen vinden op de online platforms van het CBS. De toegang tot de open data zal worden verbeterd, ook voor incidentele gebruikers van data. Dat past in het CBS-streven om de open data architectuur verder te ontwikkelen, onder andere via een nieuw open data kanaal (zie ook hoofdstuk 3 Innovatie en efficiency).

Nieuwe Europese verplichtingen

Europese statistieken hebben als doel om de ontwikkeling, monitoring en evaluatie van het beleid van de Europese Unie te ondersteunen met betrouwbare, objectieve, vergelijkbare en coherente informatie.

Energie

Vanaf 2020 gelden nieuwe Europese verplichtingen voor energiestatistieken. De energiestatistiekverordening is uitgebreid voor de onderwerpen elektriciteitsproductie per maand, detaillering energieverbruik industrie en omgevingsenergie. Hiervoor zal het CBS vanaf 2020 de uitgebreidere statistieken ontwikkelen. Publicatie van de nieuwe informatie zal in 2021 plaatsvinden.

Asiel

Door nieuwe Europese verplichtingen wordt de levering van data aan Eurostat over het thema asiel verbeterd en uitgebreid met informatie over vergunningen bij ondernemingen en mobiliteit van werknemers naar economische sector. Hiervoor worden processen aangepast en geautomatiseerd in samenwerking met de Immigratie- en Naturalisatiedienst. De uitkomsten worden op StatLine gepubliceerd.

Overkoepelende verordening voor bedrijfsstatistieken

Eind 2011 heeft Eurostat het programma FRIBS (Framework Regulation Integrating Business Statistics) gestart. Het programma streeft een overkoepelende verordening na voor alle bedrijfsstatistieken waarbij data-vereisten van variabelen worden geharmoniseerd. Ook worden in dit kader uitbreidingen voorgesteld, onder meer op het terrein van globalisering en diensten, waaronder gezondheidszorg, cultuur en onderwijs. In 2019 is de nieuwe FRIBS-verordening aangenomen door de Raad en het Europees Parlement. De verordening zal per 1 januari 2021 in

werking treden. In 2020 bereidt het CBS de implementatie van de FRIBS-verordening en de uitvoering van de verplichtingen die daaruit voortvloeien voor. Zo worden bestaande statistieken aangepast om te voldoen aan de nieuwe richtlijnen en worden nieuwe statistieken ontwikkeld. Voor nieuwe maand- en kwartaalstatistieken in de dienstensector zal voor de ontwikkeling extra tijd worden uitgetrokken om via nieuwe methoden de uitbreiding van de lastendruk op het bedrijfsleven en de interne productiekosten zo beperkt mogelijk te houden.

Nederlandse volks- en woningtelling

In 2021 zal weer een virtuele Nederlandse volkstelling gehouden worden. De benodigde gegevens zijn volledig afkomstig uit registers en de Enquête Beroepsbevolking. De kosten van de telling in Nederland zijn daarom veel lager dan in landen die een traditionele huis-aan-huis telling houden. Ook leidt de telling zo niet tot extra enquêtedruk bij burgers. De samenstelling van de bevolking in Nederland op 1 januari 2021 zal in kaart worden gebracht. De volkstelling van 2021 is verplicht gesteld door de Europese verordening Volkstellingswet uit 2008. Het CBS is in 2019 gestart met de voorbereidingen. Dit loopt door in 2020. In de telling zal een aantal innovatieve methoden gebruikt worden, zoals het schatten van ontbrekende gegevens over opleidingsniveau.

Landbouwstatistieken

Onder de nieuwe kaderverordening voor geïntegreerde landbouwstatistieken (*Integrated Farm Statistics*) wordt de eerste uitvraag gedaan naar structuurgegevens die inzicht geven in werkgelegenheid, opbrengsten- en kostenstructuur en naar de onderwerpen arbeidskrachten, huisvesting van dieren, mestbeheer, irrigatie en bodembeheer van landbouwbedrijven op bedrijfsniveau. Over de structuurgegevens wordt in 2020 gepubliceerd. De publicaties van de driejaarlijkse en eenmalige onderwerpen worden verdeeld over 2020, 2021 en 2022.

Binnenvaart

In 2020 werkt het CBS mee aan een Europese pilot om het personenvervoer en ongelukken in de binnenvaart in kaart te brengen. De pilot die in 2019 gestart is, moet uitsluitsel geven over de mogelijkheden om deze informatie te verzamelen. Afhankelijk van de uitkomsten van de pilot in 2020 wordt bepaald of de resultaten gepubliceerd zullen worden en of er een reguliere Europese verplichting zal komen.

Aanvullende statistische diensten

Bij veel gebruikers is een grote behoefte aan statistische informatie en diensten. Voor zover deze niet (meer) zijn opgenomen in het basisprogramma, kan het CBS deze verzorgen. Dat gebeurt tegen vergoeding van de kosten, begrensd door de wettelijke kaders en gehouden aan professionele standaarden. Net als bij statistieken die onderdeel zijn van het basisprogramma worden de resultaten van dit werk op geaggregeerd niveau voor iedereen tegelijkertijd openbaar gemaakt en is informatie over de gebruikte methodologie beschikbaar. Ook dit zijn statistieken van algemeen belang. Hieronder staan enkele voorbeelden van aanvullende statistische diensten die het CBS als onderdeel van zijn wettelijke taak uitvoert.

Monitor Brede Welvaart

In 2020 verschijnt de derde editie van de Monitor Brede Welvaart. Deze monitor wordt bekostigd door de ministeries van EZK, Buitenlandse Zaken (BZ) en Infrastructuur en Waterstaat (I&W) en zal ook cijfers bevatten over de voortgang en de Europese positie van Nederland met betrekking tot de 17 duurzame ontwikkelingsdoelen (Sustainable Development Goals) van de Verenigde Naties. De monitor wordt besproken tijdens het Verantwoordingsdebat in de Tweede Kamer. In 2020 zal, in samenwerking met het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) bovendien verder worden gewerkt aan de regionalisering van de monitor.

Staat van het midden- en kleinbedrijf

In 2020 zal het CBS, bekostigd door het ministerie van EZK, de informatievoorziening over het midden- en kleinbedrijf (mkb) voortzetten. Naast de reguliere productie van kerncijfers en diverse dwarsdoorsneden van het mkb verricht het CBS onderzoek naar aanvullende informatie om het beeld van het mkb te verrijken.

Internationaliseringsmonitor

In 2020 zal, bekostigd door het ministerie van BZ, op kwartaalbasis de Internationaliseringsmonitor verschijnen. Deze monitor presenteert recente ontwikkelingen op het gebied van globalisering in één samenhangende publicatie. De monitor ondersteunt het publieke debat over de internationalisering met feiten en inzichten.

Nederland Handelsland

Deze jaarlijkse publicatie wordt, bekostigd door het ministerie van BZ, in 2020 voor de tweede keer gepubliceerd. Deze publicatie kenmerkt zich door het geven van een breed overzicht van het internationale Nederlandse bedrijfsleven.

Vrije tijd en cultuur

Bekostigd door het ministerie van EZK publiceert het CBS in 2020 uitgebreidere informatie over attractieparken en bedrijven en organisaties die amusements- en speelautomaten uitbaten, loterijen en kansspelen organiseren of recreatieve evenementen organiseren. Tot nu toe werden vooral personele en financiële gegevens over deze bedrijven verzameld. In 2020 komen voor het eerst bijvoorbeeld gegevens beschikbaar over de verhuur van logiesaccommodaties bij attractieparken.

Beleidsaanvullende statistieken (BAS)

Bekostigd door het ministerie van EZK, publiceert het CBS beleidsaanvullende statistieken in het zogenoemde BAS-programma. Binnen het BAS-programma verschuift het accent naar het thema digitalisering. In dit kader wordt aanvullend onderzoek uitgevoerd dat inzicht moet bieden in onder meer de ontwikkeling van de interneteconomie, de omzetniveaus in Nederland van niet-Europese webwinkels en in de ontwikkeling van de cybersecurity sector.

Vastgoedprijzen

De informatie over vastgoedprijzen zal verder worden aangevuld en verbeterd door middel van meerdere projecten, bekostigd door het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK), DNB en Eurostat. Het gaat daarbij onder meer om prijzen van commercieel vastgoed, spanningsindicatoren op de koopwoningmarkt en regionale huizenprijsindices.

Veiligheidsmonitor

In maart 2020 wordt de veiligheidsmonitor weer gepubliceerd. De monitor is een twee jaarlijks onderzoek dat wordt uitgevoerd in samenwerking met het ministerie van Justitie en Veiligheid (J&V), met als doel het meten van de sociale veiligheid bij burgers. Daarnaast start een innovatietraject om de vragenlijst en eventueel design van de monitor te herzien om beter aan te sluiten bij de veranderde informatiebehoefte van de gebruikers.

WoON

De voorbereidingen voor WoON 2021 gaan van start. Het WoON is het woningbehoefte onderzoek dat het CBS uitvoert bekostigd door het ministerie van BZK. Het geeft informatie voor de beantwoording van beleidsvragen in het domein wonen. Daarnaast loopt het innovatietraject WoON verder door. Doel is om te komen tot een register voor een deel van de informatiebehoefte van WoON. Door het gebruik van data uit registers kan de uitvraag bij burgers voor een deel vervallen. Ook is met registers mogelijk om jaarlijks informatie te publiceren en is meer detaillering mogelijk.

Arbeid

Als belangrijkste producten van de langjarige samenwerking met TNO op het terrein van arbeid wordt begin 2020 de publicatie 'Dynamiek op de Nederlandse Arbeidsmarkt 2020: focus op zekerheid' gepubliceerd en komen in het voorjaar de nieuwste cijfers uit de Nationale Enquête Arbeidsomstandigheden 2019 beschikbaar.

Pensioenen

De pensioenaansprakenstatistiek (ouderdomspensioenen) over verslagjaar 2018 wordt in 2020 gepubliceerd. Het ministerie van SZW heeft behoefte aan informatie over de aanspraken over nabestaandenpensioenen en zoekt medefinanciers. Onder voorbehoud van deze financiering publiceert het CBS in 2020 deze informatie. De statistiek van de AOW-aanspraken wordt gepubliceerd over de verslagjaren 2016 tot en met 2018.

Verkenning Bevolking 2050

Eind 2018 zijn in de Kamer vragen gesteld over de bevolkingsontwikkeling in Nederland op de middellange termijn en de gevolgen daarvan op de Nederlandse samenleving. Dit heeft ertoe geleid dat de projectgroep 'Verkenning Bevolking 2050' onder leiding van het Nederlands Interdisciplinair Demografisch Instituut (NIDI-KNAW) is opgericht om een brede verkenning uit te voeren naar dit thema. Het CBS is hierin vertegenwoordigd. In 2019 is een inventarisatie uitgevoerd. In 2020 worden mogelijke bevolkingsvarianten doorgerekend en beschreven.

Beloningsverschillen mannen en vrouwen

In 2020 zal, bekostigd door het ministerie van SZW, het tweejaarlijkse onderzoek Monitor beloningsverschillen mannen en vrouwen plaatsvinden. Daarnaast wordt ook een nieuw data-model ingezet om hiervan een tijdreeks te gaan opbouwen en daarmee over 2 of 4 jaar te kunnen beslissen of het raadzaam is over te stappen naar dit nieuwe datamodel.

Jaarrapport Integratie

Eens per twee jaar stelt het CBS het Jaarrapport Integratie op, bekostigd door het ministerie van SZW. In 2020 verschijnt de nieuwe editie van dit rapport dat bestaat uit een monitordeel met recente gegevens over kernindicatoren en een aantal verdiepende hoofdstukken.

Energietransitie

In 2019 is het samenwerkingsprogramma Verbetering Informatievoorziening Energietransitie (VIVET) gestart. Dit driejarig programma is een vraag van de ministeries EZK en BZK aan het CBS, RVO, Kadaster, Rijkswaterstaat en PBL. Elk jaar wordt een nieuw werkprogramma vastgesteld op basis van adviezen uit een programmaraad van gebruikers.

Bouwvergunningen en commercieel vastgoed

Eurostat heeft financiële ondersteuning toegekend aan het CBS voor het verder ontwikkelen van de statistiek voor (bouw)vergunningen en het nieuw ontwikkelen van gegevens over commercieel vastgoed in 2020 en 2021. Dit is vooruitlopend op aanstaande nieuwe Europese verplichtingen. Zo publiceert het CBS voortaan maandelijks over vergunningen v.w.b. aantallen woningen en oppervlakte in plaats van op kwartaalbasis.

Natuurstatistieken

De natuurstatistieken vinden ook in 2020 hun basis in het kader van het Netwerk Ecologische Monitoring (NEM). De natuurstatistieken worden bekostigd door het ministerie van Landbouw, Natuur en Visserij (LNV). Daarnaast zullen opnieuw projecten worden uitgevoerd, bekostigd door BIJ12, waaronder flora-monitoring en het Informatiehuis Marien: monitoring van Noordzee, Waddenzee en Delta.

De natuurstatistiek zal in 2020 ook een bijdrage leveren aan het herzien en herijken van alle meetdoelen van het NEM. Aanleiding daarvoor is de nieuwe samenwerkingsovereenkomst NEM, die naar verwachting in december 2019 zal worden ondertekend door het ministerie van LNV, RWS en provincies.

Bij natuurstatistieken zal vanaf 2020 samen met de unit Wettelijke Onderzoekstaken (WOT) Natuur&Milieu van Wageningen University & Research gewerkt worden aan ontwikkeling van de monitoring van de kwaliteit van habitattypen. Monitoring van habitattypen is voor Nederland vereist in het kader van de Europese Habitatrichtlijn.

Wet maatschappelijke ondersteuning

In 2019 is bij de eigen bijdragen vanuit de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) het abonnementstarief ingevoerd, om de stapeling van kosten voor zorg en ondersteuning ten laste van zorggebruikers te beperken. De effecten van deze maatregel worden in de praktijk gevolgd via een monitor over de jaren 2019-2022. Bekostigd door het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS), levert het CBS een kwantitatieve bijdrage aan de monitor abonnementstarief Wmo in de vorm van StatLinetabellen over Wmo-gebruik, de samenhangende kosten en opbrengsten en de instroom in Wet langdurige zorg.

Huiselijk geweld en Kindermishandeling opgezet

Binnen het actieprogramma 'Geweld hoort nergens thuis' van de ministeries van VWS en J&V, wordt een structurele impactmonitor Huiselijk geweld en Kindermishandeling opgezet. Deze impactmonitor meet in hoeverre de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling een wezenlijk verschil maakt voor de mensen die het raakt. De monitor heeft als doel bij te dragen aan het zichtbaar maken van lokale, regionale en landelijke resultaten bij de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling. Het CBS verzamelt hiervoor gegevens van meerdere bronnen en partijen en verwerkt deze tot een rapportage voor de Tweede Kamer en tot een regionaal dashboard. In de jaren 2020 en verder wordt de monitor in een aantal stappen uitgebreid met informatie uit andere bronnen en indicatoren.

Gender based violence

Op basis van de resultaten van een pilot onderzoek naar gender gerelateerd geweld (gender based violence) 2019 ontvangt het CBS in 2020 opnieuw financiële ondersteuning van de Europese Commissie toegekend om een vervolg te geven aan dit onderzoek. Het CBS voert dit onderzoek uit als voorbereiding op een mogelijke Europese verplichting.

Nationaal Cohortonderzoek Onderwijs

Voor het Nationaal Cohortonderzoek Onderwijs (NCO) stelt het CBS, bekostigd door het Nationaal Regieorgaan Onderwijsonderzoek (NRO), bestanden samen waarmee de (vervolg-) schoolloopbanen van scholieren vanuit het primair en voortgezet onderwijs in kaart gebracht kunnen worden. Externe onderzoekers kunnen voor de beantwoording van hun specifieke onderzoeksvragen op het terrein van onderwijs, via een speciale tool, op een toegankelijke manier informatie selecteren en samenvoegen uit de grote hoeveelheid bestanden.

Gezondheid en zorg

Vooruitlopend op een mogelijke nieuwe verplichting binnen de Europese Public Health Statistics (Framework Regulation (EC) 1338/2008) over het vóórkomen van ziektes, gebaseerd op geregistreerde diagnoses (morbidity statistics), participeert het CBS in 2020 in een pilot. Doel van de pilot is te onderzoeken of het mogelijk is te komen tot representatieve, internationaal vergelijkbare cijfers.

Onderwijsachterstanden

Het CBS berekent achterstandsscores die informatie geven over de verwachte onderwijsachterstand op scholen en in gemeenten. Voor 2020 staan, naast het borgen van de

kwaliteit en het proces en de berekening van de nieuwe cijfers, een aantal uitbreidingen op het programma. Bijvoorbeeld het verwerken van informatie over fusies van scholen, een uitsplitsing van de achterstandsscores naar onderbouw en bovenbouw en een analyse om de betrouwbaarheid van het model van jaar op jaar te monitoren.

Arbeidsmarkt Zorg en Welzijn

Het Rijksbrede onderzoeksprogramma Arbeidsmarkt Zorg en Welzijn (AZW) draagt bij aan een optimaal functionerende arbeidsmarkt met voldoende, vitaal en gemotiveerd personeel. Hiervoor is de beschikking over betrouwbare informatie over de arbeidsmarkt essentieel. Het CBS draagt hieraan bij door onder meer een datawarehouse (AZW-StatLine), een dashboard, en innovatieprojecten. Ook publiceert het CBS informatie die via panels van werkgevers en van werknemers verzameld is.

In 2020 vindt voor dit programma bij het CBS innovatie plaats op diverse terreinen. Het betreft de verbetering of uitbreiding van kernindicatoren, toepassen van nieuwe analysetechnieken, het verkennen van nieuwe (big) databronnen, vernieuwing in de manier van dataverzameling en het toegankelijk aanbieden ervan, op een betrouwbare, veilige, transparante en eenduidige wijze.

Landelijke Jeugdmonitor en Jeugdmonitor Caribisch Nederland

In 2020 zal een aanvullend onderzoek onder scholieren worden uitgevoerd in Caribisch Nederland om aan de behoefte aan meer informatie van het ministerie van VWS te voldoen.

Samenwerking met SCP, CPB, TNO en RIVM

In 2020 zal de samenwerking worden voortgezet en geïntensiveerd tussen het CBS en het Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP), Centraal Planbureau (CPB), TNO en het RIVM. De samenwerking met deze partijen vindt onder meer plaats bij publicaties, bij steekproeftrekking en bij veldwerk. Dit leidt ook in 2020 tot een aantal nieuwe en herhaalde onderzoeken. Hiermee bewerkstelligen de samenwerkingspartners een doelmatige inzet van publieke middelen. De onderzoeksterreinen van het CBS, SCP, CPB, RIVM en TNO overlappen deels. Daarnaast bestaan er lacunes in de informatievoorziening die met de samenwerking kunnen worden voorkomen. Verder kan de samenwerking leiden tot eenduidigheid van cijfers. De samenwerking met SCP gaat over het sociaal en cultureel terrein, met CPB wordt vooral gezamenlijk gewerkt aan inkomen gerelateerde onderwerpen, met TNO wordt onder meer intensief rondom arbeid(smarkt)-gerelateerde thema's samengewerkt en met het RIVM wordt gekeken naar onder andere gezondheid en leefstijlonderzoek.

Regionale statistiekbehoefte

De afgelopen jaren heeft het CBS, met de opening van 14 UDC's en PDC's ingespeeld op de groeiende behoefte van decentrale overheden aan de kwalitatief hoogwaardige, betrouwbare statistische gegevens én aan de data-expertise van het CBS. In het komende jaar zal het CBS zijn dienstverlening aan decentrale overheden door ontwikkelen met aanvullende vormen van dienstverlening, die waar aan de orde kunnen worden opgeschaald naar landelijk niveau.

In 2020 zal de samenwerking met de Provincie Limburg een vervolg krijgen. In samenwerking met het PDC Limburg worden nieuwe cijfers over mobiliteit gepubliceerd.

3. Innovatie en efficiency

De beschikbaarheid van data uit veel verschillende bronnen neemt sterk toe en de respons op vragenlijsten neemt verder af. Gebruikers vragen meer actualiteit en flexibiliteit, terwijl het CBS ook standaardisatie en een maximaal gebruik van bronnen in acht wil houden. Door een goed beeld te ontwikkelen waar het CBS de waarde van statistiek voor de samenleving kan vergroten, kunnen met nieuwe methoden en technieken betere oplossingen worden uitgedacht. Ook kunnen combinaties van databronnen meer inzicht bieden in de diverse aspecten van maatschappelijke vraagstukken. Daarbij spelen privacy en het aanscherpen van regelgeving een grotere rol.

Innovatie is daarom cruciaal voor het CBS. Het is nodig om nu en in de toekomst kwalitatief hoogwaardige statistische informatie te leveren binnen het budget, en tevens de administratieve lasten te beperken. Als dataknooppunt van de overheid gaat het CBS door met het aanboren van nieuwe bronnen.

Methoden, databronnen en enquêtering

Onderzoek naar en inzet van nieuwe methoden en technieken

Het CBS haalt de basisgegevens voor de statistieken zoveel mogelijk uit bestaande registraties. Nieuwe (big) databronnen en data science technieken worden waar mogelijk geïncorporeerd in de processen om statistieken samen te stellen. Zo wordt het gebruik van data over verkochte producten in supermarkten (scannerdata) in 2020 uitgebreid ter vervanging van de huidige enquêtes.

Web scraping¹ en textmining² technieken worden ingezet om achtergrondkenmerken van bedrijven te verzamelen op internet, zodat nieuwe classificaties kunnen worden gevormd die niet door de standaard bedrijfsindeling (SBI) worden gedekt. Zo wordt bijvoorbeeld op geautomatiseerde wijze via teksten op websites van bedrijven achterhaald welke bedrijven zich bezighouden met cybersecurity. Dit biedt vervolgens mogelijkheden om statistische informatie over deze nieuwe branche samen te stellen.

Voor het samenstellen van de consumentenprijsindex (CPI) wordt prijsinformatie van websites van internetwinkels intensief gebruikt. Naast de toepassing in de CPI-berekeningen kan deze bron ook gebruikt worden om onderzoek te doen naar bijvoorbeeld de mate waarin consumenten duurzame producten kopen, of de veranderingen in de samenstelling van voedselconsumptie, zoals het eiwitgehalte of de energie-inhoud van het dagelijkse eten. In 2020 zet het CBS in op het verder versterken van deze big data bronnen in de reguliere statistiekproductie en voor de uitvoering van onderzoek.

Onderzocht wordt of machine learning³ en now-casting technieken⁴ kunnen worden ingezet in het verwerkingsproces van de korte-termijn-statistieken⁵, onder meer bij de dienstensector. In potentie kan dit de bewerkingstijd reduceren en tegelijkertijd de kwaliteit van de informatie verhogen.

¹ Bij web scraping wordt met software op internet naar informatie gezocht.

² Textmining is een proces om met ICT-technieken waardevolle informatie te halen uit grote hoeveelheden tekstmateriaal

³ Machine learning houdt zich bezig met ontwikkeling van software die haar eigen prestatie verbetert.

⁴ Now casting technieken worden gebruikt voor het aanvullen van hiaten in actuele gegevens.

⁵ Korte-termijn-statistieken geven een beeld van korte termijn omzetontwikkelingen in diverse bedrijfstakken en branches en geven daarmee een indicatie van het verloop van de conjunctuur

Bevordering gebruik digitale gegevens uit financiële administraties van bedrijven

Het digitaal ontvangen van gegevens die rechtstreeks uit de financiële administraties van bedrijven worden gehaald, is een belangrijk onderdeel van de lange termijn strategie voor de bedrijfseconomische statistieken. Samen met andere overheden en organisaties uit de markt heeft het CBS het Referentie Grootboek Schema (RGS) ontwikkeld. RGS zorgt voor standaardisatie en maakt het mogelijk om financiële administraties te koppelen aan de vragenlijsten van het CBS. Zo hebben ondernemers en intermediairs minder werk aan het invullen van CBS-vragenlijsten en wordt de administratieve lastendruk verlaagd. In 2019 hebben twee pilots uitgewezen dat deze nieuwe aanpak op basis van RGS kansrijk is. In 2020 gaat het CBS in samenwerking met het ministerie van BZK verder op deze weg en wordt begonnen met het aanbieden van een gedeeltelijk automatisch ingevulde vragenlijst. Hierbij richt het CBS zich met name op bedrijven en intermediairs die het RGS al in de administratie geïmplementeerd hebben.

Veranderingen in de uitvraag van data

Nieuwe databronnen, nieuwe waarneemtechnieken en ontwikkelingen in de bereidheid mee te doen met enquêtes van het CBS, vragen om een innovatieve en wendbare opstelling. Interviewen, zowel persoonlijk als telefonisch, blijft essentieel bij moeilijk benaderbare doelgroepen en voor thema's waarover beperkt gegevens beschikbaar zijn in bestaande (big) databronnen of registraties. Door verschillende waarneemmodes flexibel in te zetten binnen de opzet van onderzoeken kan het CBS tijdig inspelen op de wijzigende vraag en het gewijzigde aanbod van data. Dat gebeurt op basis van een methodologisch verantwoorde benaderstrategie. Daarbij wordt goed gekeken naar wat het oplevert in de doelgroepen en wat de bijbehorende kosten zijn.

Toegang tot nieuwe databronnen

Door alle maatschappelijke ontwikkelingen, waaronder de opkomst van de interneteconomie, digitale gegevensstromen en een teruglopende respons op enquêtes, zijn traditionele databronnen steeds minder toereikend. Data zijn niet volledig en niet altijd actueel. Dat heeft gevolgen voor de kwaliteit van de statistiek. Deze veranderingen en nieuwe Europese verplichtingen vragen om aanvullende informatie, in de vorm van andere (big) databronnen. Veel van die bronnen zijn in handen van private partijen. Private partijen zijn niet wettelijk verplicht deze gegevens aan het CBS te leveren. Het CBS kan daardoor niet altijd beschikken over deze informatie en is dan ook afhankelijk van vrijwillige medewerking. Dat biedt onvoldoende waarborgen voor de continuïteit en geen zekerheid dat het CBS van alle partijen de informatie krijgt. Door de toegang tot deze databronnen wettelijk te regelen, kan het CBS formeel de beschikking krijgen over deze databronnen en kan de continuïteit van de datavoorziening worden gegarandeerd. Het is nadrukkelijk niet de bedoeling dat het CBS ongelimiteerde toegang krijgt tot de gegevens. Het gaat alleen over die data die noodzakelijk zijn voor het maken van statistieken, het zogenaamde proportionaliteitsbeginsel. Om data veilig te delen worden altijd beveiligingsmaatregelen genomen. In de CBS-wet zijn bovendien bepalingen opgenomen over het gebruik van gegevens. Zo worden gegevens uitsluitend voor statistische doelen gebruikt en worden individuele gegevens nooit aan andere (overheids)organisaties verstrekt. De gegevens worden zo gepubliceerd dat de informatie niet tot individuele personen of organisaties te herleiden is. In 2020 wordt de verkenning naar de (wettelijke) toegang tot nieuwe databronnen voortgezet.

Efficiëntie en vernieuwing binnen dataverzameling

Het grootschalige programma voor de aanpassing van het dataverzamelingsproces Phoenix+ wordt uitgevoerd om de bedrijfscontinuïteit van dataverzameling te garanderen, om de flexibiliteit en gebruikersvriendelijkheid voor deelnemers aan enquêtes te verbeteren en om de snelheid en efficiency van het proces te verhogen. Vanuit het Phoenix programma worden veel risicovolle en verouderde applicaties van data verzamelen binnen het CBS vervangen. Dat gaat samen met vernieuwing van de waarneemprocessen. Internetwaarneming en nieuwe manieren van waarnemen zoals via mobiele telefoons zijn hierbij belangrijke elementen. Daarbij wordt de organisatie voor data verzamelen gestroomlijnd. De aanbevelingen van het Bureau ICT-toetsing zijn opgevolgd. In 2020 is het bouwprogramma volgens planning gereed en zijn de waarneemprocessen opnieuw ingericht. De migratie van onderzoeken loopt door tot in 2021. De inschatting is dat dit programma ruim binnen de marge van het budget gerealiseerd wordt. Deze technische en organisatorische veranderingen zijn een belangrijke basis om adequaat in te kunnen spelen op externe ontwikkelingen.

Advanced Data Collection

Vanuit het programma Advanced Data Collection wordt gekeken naar manieren die vanuit de combinatie van big data, secundaire en primaire waarneming, tot nieuwe slimme vormen van waarneming moet leiden. In 2020 wordt begonnen met de uitvoering van een aantal ontwikkeltrajecten. Daarin wordt samengewerkt met regionale datacentra.

App waarneming

Er worden in 2020 experimenten uitgevoerd met waarneming via een app bij het tijdsbestedingen onderzoek en het budgetonderzoek. Op dit moment wordt de burger gevraagd om papieren (dag)boekjes in te vullen voor deze onderzoeken. Het experiment zal gebruik maken van apps, om het invullen van de gevraagde gegevens prettiger en gemakkelijker te maken voor de burger.

Wendbare organisatie

CBS-brede agile transitie

Om beter op veranderingen in te spelen is het CBS overgegaan op agile werken. Dit betekent dat IT-ontwikkeling en -beheer in vaste teams plaatsvinden, waarbij de teams steeds in korte tijd nieuwe werkende software opleveren. Zaken die het meeste waarde toevoegen voor het CBS worden als eerste opgepakt. Dit maakt het mogelijk om snel bij te sturen bij een veranderde situatie of wensen van de gebruikers. Door het toepassen van een agile werkwijze bereikt het CBS met behulp van IT beter, sneller, goedkoper en leuker de organisatiedoelen. Het jaar 2019 stond in het teken van het aanpassen van de organisatiestructuur om agile te kunnen werken. Zo zijn agile teams ingericht met medewerkers uit verschillende disciplines om bij statistiekafdelingen IT-vernieuwingen te realiseren. In 2020 ligt de nadruk op het samen verbinden van de teams aan de strategische doelen van het CBS, het verbeteren van de agile werkwijze van teams, en het verder inrichten van de governance van de agile werkwijze: de besturing en de verantwoording.

Meer samenhangende en toekomstbestendige dienstverlening

Daarnaast is het CBS begonnen met het samenvoegen van de afdelingen die zich bezig houden met aanvullende statistische diensten, dataservices, en research en development, inclusief het CBS Center for Big Data Statistics. Daarmee wordt de innovatiekracht van het CBS en van de activiteiten op het gebied van aanvullende statistische diensten samengebracht. Dit maakt het mogelijk om meer samenhang te realiseren bij het invullen van de behoefte aan statistische diensten, om de samenwerking onderling en met externe partners te bevorderen, en om slimmer en efficiënter met mogelijkheden om te gaan. Het CBS kan zo beter sturen op de verdere professionalisering, innovatie en ontwikkeling van de aanvullende statistische diensten. Dat is cruciaal voor de verdere ontwikkeling van het CBS als partner op het gebied van data gedreven werken binnen de overheid.

IT ontwikkelingen

Eind 2019 is het nieuwe rekencentrum in gebruik genomen. Dit biedt meer rekenkracht en stabiliteit, waardoor het CBS sneller en slimmer kan werken. Op deze nieuwe IT-infrastructuur gaat het CBS begin 2020 nieuwe IT-werkplekken implementeren. Dit maakt onder andere het ontwikkelen van innovatieve producten en diensten mogelijk. In 2020 komt ook een nieuw analytics platform tot stand voor het uitvoeren van zware statistische en big data analyses die veel parallelle rekenkracht en snel toegankelijke opslag vereisen. Het CBS breidt het software-ontwikkelplatform geleidelijk verder uit, zodat de tijdsduur die benodigd is om nieuw ontwikkelde softwarecomponenten beschikbaar te stellen structureel verkort wordt.

Procesverbetering

Binnen de Lean Operational Management-werkwijze is in 2020 in het bijzonder aandacht voor verbeterprojecten die gebruikmaken van de Lean 6 Sigma-aanpak. Dit betekent dat het CBS producten intensiever valideert, met als doel minder correcties te hoeven uitvoeren. Bij incidenten past het CBS processen bewust aan op basis van de geleerde lessen. Deze verbeteringen worden breed in de organisatie gedeeld om vergelijkbare incidenten zo veel mogelijk te voorkomen. Daarnaast maakt het CBS expliciete afspraken over minimale controles en de documentatie daarvan. Handmatige aanpassingen in productieprocessen en het gebruik van foutgevoelige software worden waar mogelijk vervangen door meer geautomatiseerde en geborgde alternatieven. Deze verbeteringen van zowel processen als technieken past het CBS toe in reguliere statistiekproductie en in aanvullende statistische dienstverlening, waarbij oog voor de maatschappelijke vraag de leidraad vormt.

Economische statistieken

Onderzocht wordt of het proces voor het tot stand komen van de economische statistieken nog verder kan worden gestandaardiseerd en geautomatiseerd, zodat er meer tijd beschikbaar komt voor productinnovatie en beter kan worden ingespeeld op de ontwikkelingen in de buitenwereld op zowel economisch, proces- als methodologisch gebied.

Ontwikkelingen op het gebied van verwerking van registers

In 2019 is een programma gestart dat als doel heeft om te komen tot een efficiëntere verwerking van registers en het sneller beschikbaar krijgen van de informatie uit registers voor het samenstellen van statistische output. In 2020 brengt het CBS de mogelijkheden daarvan in

kaart. Het programma richt zich bijvoorbeeld op het verwerken van registraties via standaardprocessen met hergebruik van IT-componenten. Ook onderzoekt het CBS hoe het de basisregistraties zoals de Basisregistratie Personen (BRP) en de Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG) meer uniform kan verwerken. Andere onderdelen van het programma richten zich op het eenvoudiger en sneller samenstellen van bestanden en op het meer geautomatiseerd StatLine-tabellen maken.

Samenwerkingen

Academische samenwerkingen

Samen met studenten worden verschillende onderzoeken uitgevoerd als onderdeel van stages of duale trajecten. Zo worden er verdiepende artikelen gemaakt in samenwerking met de Vrije Universiteit en de Universiteit Maastricht over loopbanen, lonen en inkomens van flexibele werknemers.

De samenwerking met de Universiteit van Amsterdam wordt in 2020 gecontinueerd, onder meer in het kader van de CBS-leerstoel “Registeranalyse van Levensloofdynamiek”. De focus van deze samenwerking ligt op longitudinaal onderzoek naar gezinnen, generaties en de demografische levensloop.

Met het Leiden-Delft-Erasmus Centre for BOLD Cities en de Erasmus Universiteit (Erasmus School of Social and Behavioural Sciences) loopt sinds 2018 een samenwerking in het kader van de CBS-leerstoel Stedelijke statistieken. De werkzaamheden voor dit hoogleraarschap en de CBS-onderzoeken worden in 2020 voortgezet. Ook de samenwerking met de Universiteit Leiden loopt in 2020 door met de publicatie van consistente lange reeksen op het gebied van inkomen.

Samen met de Rijksuniversiteit Groningen (RUG) bekijkt het CBS hoe datavirtualisatie kan bijdragen aan het combineren van data uit fysiek gescheiden omgevingen met behoud van privacy. Door het toepassen van datavirtualisatie-technologie is het niet nodig dat complete datasets gekopieerd worden, maar kunnen de datasets real-time bevraagd en gecombineerd worden. In 2019 hebben de RUG en het CBS een *proof of concept* uitgevoerd waarbij testdata die zijn opgeslagen bij de RUG door datavirtualisatie zijn gecombineerd met testdata die zijn opgeslagen bij het CBS. Hierbij zijn direct identificerende gegevens als naam en BSN onmiddellijk omgezet naar een betekenisloos recordnummer. In 2020 voeren het CBS en RUG de volgende fase van de *proof of concept* uit, waarbij onderzoekers van de RUG gaan onderzoeken welke kenmerken uit de studentenregistratie van invloed zijn op het carrièrepad van afgestudeerden.

In 2018 heeft het CBS in samenwerking met ODISSEI (Open Data Infrastructure for Social Science and Economic Innovations, een duurzame wetenschappelijke infrastructuur voor de sociale wetenschappen in Nederland) en SURFsara (dienstverlener op het gebied van supercomputers, netwerken, dataopslag en hoogwaardige visualisatie) een start gemaakt met de ODISSEI Secure Supercomputer (OSSC) omgeving. De OSSC bestaat uit een CBS-enclave binnen het domein van SURFsara. In deze virtuele IT-omgeving kunnen onderzoekers gekoppelde data analyseren in een high performance computing-omgeving die voldoet aan de eisen van het CBS op juridisch, technisch en veiligheidsgebied. Vertrouwelijke informatie kan zo veilig binnen die omgeving worden gebracht om te worden geanalyseerd met Cartesius, de nationale supercomputer van SURFsara. Na een succesvolle afronding van de pilot OSSC zal in 2020 de ODISSEI Secure Supercomputer verder worden opgeschaald en vervolgens worden opengesteld voor de bredere onderzoeksgemeenschap.

Een overzicht van de CBS-hoogleraren is te vinden in bijlage D.

Samenwerking in een data-ecosysteem

Veel overheden hebben de ambitie om data-gedreven te werken en daardoor te komen tot effectiever beleid. Het CBS ondersteunt vanuit zijn wettelijke taak deze ambitie en beschikt hiertoe over een unieke data-infrastructuur, kennis en expertise. Samenwerkingsverbanden waren er altijd al maar de lokale en regionale behoefte is echter groter en breder dan het CBS op grond van zijn wettelijke taken kan bieden. Om die reden heeft het CBS het initiatief genomen om een data-ecosysteem op te zetten en in 2020 zal het CBS hierin verder participeren. In het ecosysteem komen samenwerkingsverbanden tot stand voor het vraaggestuurd ontwikkelen van nieuwe producten, diensten, technologieën en innovatieve ideeën, die zowel nationaal als internationaal succesvol kunnen zijn. Binnen het data-ecosysteem zit een brede en diverse groep bedrijven, academische instellingen en overheden.

Samenwerking Artificial Intelligence

In de publieke sector wordt steeds vaker geëxperimenteerd en op bescheiden schaal gewerkt met artificiële intelligentie (AI). Om dat op een eerlijke en verantwoorde manier te doen, is het noodzakelijk dat de AI-technologie die gebruikt wordt transparant en toetsbaar is. TNO en het CBS slaan in 2020 de handen verder ineen om via een Partnership for Trusted AI een transparant, eerlijk en toetsbaar gebruik van AI in de publieke sector te stimuleren, met aandacht voor ethische, juridische en organisatorische randvoorwaarden.

Voorbeelden van innovatie binnen statistieken

Big data voor vacaturestatistiek

In 2017 is het CBS gestart met een onderzoek naar de mogelijkheden de CBS-cijfers over vacatures uit te splitsen naar meer achtergrondkenmerken op basis van big data. In 2020 wordt op de innovatie website van het CBS een nieuwe experimentele tabel over vacatures naar beroepsniveau gepubliceerd. In 2020 zal verder onderzoek gedaan worden naar publicatiemogelijkheden van andere achtergrondvariabelen zoals regio en vaardigheden.

Containervervoer in vervoersketen

In 2020 zal een pilot worden uitgevoerd om het containervervoer in de vervoersketen beter in beeld te brengen. Dit is met de huidige beschikbare CBS-data niet mogelijk. Rijkswaterstaat heeft behoefte aan deze informatie om beslissingen rondom de aanleg en uitbreiding van infrastructuur goed te kunnen afwegen. Het CBS onderzoekt welke extra data bij het bedrijfsleven kunnen worden verzameld en wat dit betekent voor de perceptie van de regeldruk.

Risico op vervoersarmoede

Samen met PBL doet het CBS verder onderzoek naar het risico op vervoersarmoede: het niet kunnen komen waar je zou willen komen, waardoor je deelname aan maatschappelijke activiteiten belemmerd wordt. In 2020 wordt de indicator risico op vervoersarmoede geactualiseerd en verder uitgewerkt voor heel Nederland en voor meerdere gemeenten. Daarnaast is vervolgonderzoek nodig om meer inzicht te krijgen in de groep huishoudens met een risico op vervoersarmoede. Ook wordt in 2020 de in 2019 ontwikkelde indicator over het risico op vervoersarmoede vergeleken met gegevens van het Onderzoek Verplaatsingen in Nederland.

Implementatie Automatic Identification System

Het ESSNet Big Dataprogramma voor het onderdeel Tracking Ships wordt afgerond. Hierin worden big data over scheepvaartbewegingen vanuit het Automatic Identification System (AIS⁶) van schepen in de statistieken geïmplementeerd voor de binnenvaart en worden toepassingen voor zeevaart en milieu ontwikkeld. Ook wordt op dit terrein samengewerkt in VN-verband.

Programma Adequaat Meten van de Economie

Toenemende globalisering en digitalisering maken dat het adequaat blijven meten van de economie niet voor zich spreekt. Daarom is het CBS in 2017 gestart met het programma 'Adequaat meten van de economie', waarin het CBS onderzoek doet naar de manier waarop nieuwe economische fenomenen beschreven kunnen worden. In 2020 werkt het CBS binnen dit programma onder meer aan thema's branchevervaging en classificatie van nieuwe bedrijven, internetverkoop en eigen productie van huishoudens. Ook richt het CBS een expertgroep op waarin het met externe partners, zowel nationaal als internationaal zal samenwerken.

OV-gegevens

In samenwerking met het ministerie van IenW heeft het CBS onderzocht welke behoefte er bestaat aan data over het OV-gebruik voor beleidsdoeleinden. In het verlengde hiervan is in samenwerking met Translink in een pilot een eerste versie van een gezamenlijke OV-monitor op landelijk niveau gemaakt, waardoor het CBS meer OV-gegevens voor de Nederlandse samenleving kan ontsluiten. In 2020 zal in een volgende fase van deze samenwerking door het CBS en Translink gezamenlijk onderzoek worden gedaan naar de mogelijke toepassingen van OV-chipkaartdata in combinatie met andere databronnen om nieuwe statistische indicatoren te ontwikkelen of bestaande indicatoren te verbeteren.

Productiviteitsberekening van de overheid

De Nederlandse overheidsuitgaven bedragen ruim 300 miljard euro. Via productiviteitsmeting kan informatie worden verkregen over de doeltreffendheid van de besteding van belastinggeld. Momenteel wordt in de nationale rekeningen de volumegroei van de overheidsproductie grotendeels gelijk gesteld aan de volumeontwikkeling van alle kostenposten. Daarmee wordt verondersteld dat de productiviteitsontwikkeling van-jaar-op-jaar gelijk aan nul is en dat binnen de sector overheid geen innovatie plaats vindt. Het CBS verkent met een aantal kennisinstellingen of er informatie en technieken beschikbaar zijn om de productiviteitsontwikkeling van (een deel van) de overheid in kaart te brengen.

Open data & data-ontsluiting

Nieuw open data kanaal

Het CBS werkt aan het ontwikkelen van een nieuw open data kanaal. Met dit nieuwe kanaal wordt het mogelijk om datasets beschikbaar te stellen die niet voldoen aan het huidige StatLine formaat. Hierdoor wordt het onder andere mogelijk om classificaties aan te bieden en om met

⁶ AIS is een systeem gebaseerd op transpondertechnologie met als doel via interactie tussen de schepen onderling en met instanties aan de wal de veiligheid van scheepvaart op zeeën en het binnenwater te verhogen.

bescherming van de privacy meer gedetailleerde datasets beschikbaar te stellen, zoals regionale gegevens op postcode 6 niveau.

Table Joining Service

De functionaliteit van de table joining service wordt in 2020 uitgebreid. De table joining service is een innovatieve online dienst, gebaseerd op open data, die de koppeling van de statistische data met geografische data mogelijk maakt. Daardoor kunnen de cijfers van CBS eenvoudig verwerkt worden in diverse externe applicaties met een kaart. Eén van de functionele verbeteringen is een directe aansluiting op open data protocol (OData4) dat door StatLine gehanteerd wordt. Door de nieuwe functionaliteit kunnen online kaarten op basis van CBS-statistiek sneller en dus actueler gepubliceerd worden.

Information Dialogue

De Information Dialogue is een project waarbij het draait om een radicaal andere manier om statistiek beschikbaar te stellen, namelijk vraaggestuurd, waarbij de vraag naar data en feiten bij een gebruiker de input is om onmiddellijk als antwoord een statistisch product of dienst te leveren. Daarbij spelen artificial intelligence en machine learning een grote rol. In de eerste pilotversies is voor de vertaling van de vraag gebruik gemaakt van spraakherkenning die gekoppeld werd aan de open data van het CBS. Het project wordt in 2020 voortgezet waarbij de focus ligt op uitbreiding van de onderwerpgebieden, waarvoor ook nieuwe technieken worden ontwikkeld. Daarnaast zal het CBS een begin maken met het verrijken van antwoorden met andere contentvormen zoals tekst, datavisualisaties en beeld om een begrijpelijker en passender antwoord te leveren. Op een nog complexer niveau zal gewerkt worden aan het doel om met strikte gegevensbescherming direct vanuit brondata goede statistiek te genereren als antwoord op vragen waar de bestaande open data nog niet in voorzien.

Het CBS ziet de Information Dialogue als een van de vooruitstrevende projecten waarvoor samenwerking zal worden gezocht met externe partijen voor ontwikkeling en capaciteitsuitbreiding. Departementen, andere overheidsorganisaties, het bedrijfsleven en ook de internationale statistiekgemeenschap hebben grote belangstelling voor het project.

4. Bedrijfsvoering en informatiebeveiliging

Personeel

Het personeelsbeleid van het CBS richt zich in 2020 op het voortzetten van de ingezette koers: bijdragen aan een wendbare organisatie met voldoende professionele en betrokken medewerkers, onafhankelijke experts. In 2020 werkt het CBS aan het afronden en implementeren van een aantal trajecten uit 2019. Het betreft de invoering van de Wet normalisering rechtspositie ambtenaren (Wnra), de samenwerking met de nieuwe arbodienstverlener, de overgang naar een nieuw bedrijfsadministratiesysteem en de begeleiding van een aantal organisatiewijzigingen binnen het CBS. Daarnaast ligt de focus op het verder ontwikkelen van (het aanbod van) de CBS Academy, dé plek voor trainingen en opleidingen binnen het CBS. Ook het terugdringen van het ziekteverzuim is een aandachtspunt, bijvoorbeeld door het introduceren van een snellere en meer directe interventiemethodiek bij ziekte. Hierbij ligt er meer nadruk op preventie en duurzame inzetbaarheid.

De vier speerpunten uit de strategische agenda over personeel blijven van kracht. Hierbij staat het stimuleren van ontwikkeling en groei van de organisatie en het personeel centraal:

- 1) Vergroten van de leiderschapsvaardigheden van het management. Op basis van het CBS-managementprofiel is in het najaar van 2019 een vernieuwd leiderschapsprogramma voor startende leidinggevendenden gestart. In 2020 gaat een training voor management potentials van start.
- 2) Verbeteren van de kwaliteit en prestaties van medewerkers. Om de persoonlijke ontwikkeling van medewerkers te stimuleren breidt de CBS Academy het trainingsaanbod uit met onder andere IT-gerelateerde trainingen, zoals de programmeertalen Python en R, en met trainingen over feedback.
- 3) Positioneren van het CBS als aantrekkelijke werkgever om de juiste mensen aan te trekken en te behouden. Recruitment moet de komende jaren de relatief grote uitstroom van pensioengerechtigden opvangen. Daarnaast besteedt recruitment nog meer aandacht aan het werven van specifieke talenten. Ook het clickgedrag op de website en de modernisering van het selectieproces blijven aandacht houden in 2020.
- 4) Stimuleren van verdere loopbaanontwikkeling en groei om medewerkers ook in de toekomst goed inzetbaar te houden. In 2020 krijgt de ondersteuning van managers en medewerkers via de CBS Academy, het digitale leerplatform en de interne loopbaansite, het CBS Plein, continu aandacht.

Informatiebeveiliging, kwaliteitszorg en gedragscodes

Informatiebeveiliging

Het interne toezicht op de bescherming van persoons- en bedrijfsgegevens wordt in de eerste plaats uitgeoefend door het lijnmanagement. Daarnaast zijn een functionaris voor de gegevensbescherming (FG) en een chief information security officer (CISO) aangesteld. Deze twee functies hebben een toezichthoudend en adviserend karakter.

De toezichthoudende taken van de FG vloeien onder meer voort uit de Europese verordening op het gebied van gegevensbescherming (Algemene Verordening Gegevensbescherming, AVG) en de Wet op het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS-wet). De FG bewaakt de naleving van de AVG. CBS-medewerkers moeten het gebruik van persoonsgegevens vooraf melden bij de FG.

Deze verricht de noodzakelijke controles en plaatst de melding in het meldingenregister van het CBS. De CISO is verantwoordelijk voor het opstellen, bijstellen, vernieuwen en herzien van het informatiebeveiligingsbeleid, inclusief controle op de werking en naleving van dit beleid.

Op het gebied van privacybescherming en informatiebeveiliging zijn twee doelstellingen bepaald. Door blijvend aantoonbaar te voldoen aan ISO 27001 laat het CBS zien op het terrein van informatiebeveiliging in control te zijn. Daarmee voldoet het CBS ook aan de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO) en aan het European Statistical System (ESS) IT security framework. In de tweede plaats wil het CBS blijvend aantoonbaar geheel privacy proof zijn. Daarmee wordt gewaarborgd dat het CBS blijft voldoen aan de hoogste eisen op het gebied van privacybescherming.

Het CBS stelt microdata beschikbaar waarmee externe onderzoekers onder strikte voorwaarden zelf statistisch onderzoek kunnen doen. Microdata zijn koppelbare gepseudonimiseerde data op persoons-, bedrijfs- en adresniveau. Mede door de groeiende technologische mogelijkheden en de revolutie in dataverzameling en data-analyse stijgt het gebruik van microdata sterk. Tegelijkertijd zijn de eisen op het gebied van privacy en informatieveiligheid strenger geworden. Het CBS laat daarom in 2020 een risicoanalyse uitvoeren, grotendeels door externe experts.

Kwaliteitszorg

Om de kwaliteit van de cijfers op het juiste niveau te houden, zet het CBS het beleid om (meet)fouten, bijstellingen en revisies te verkleinen voort. Daarbij maakt het CBS gebruik van de internationaal best aangeschreven methodologie en nieuwe technische mogelijkheden. Om de kans op fouten te minimaliseren worden handmatige bewerkingen van data zo veel mogelijk geautomatiseerd.

Het CBS-managementsysteem is gericht op continue verbetering op basis van risicoanalyse en de zogeheten *Plan-Do-Check-Act*-cyclus. Het doel is om continu te leren van dingen die goed gaan en te voorkomen dat fouten nogmaals worden gemaakt. Gebruikerservaringen nemen bij de check-fase een belangrijke plaats in. Het CBS kijkt hierbij niet alleen naar de eigen processen en de eigen procesketen. De keten binnen het CBS maakt immers veelal deel uit van een langere keten die zich buiten het CBS uitstrekt. Het CBS blijft aandacht besteden aan integratie en afstemming met de externe ketenpartners, leveranciers en gebruikers.

Door de managementprincipes van Lean Six Sigma en Lean Operational Management toe te passen wordt de aandacht voor kwaliteit en efficiency gecombineerd. Met de ISO9001-certificering wordt de kwaliteit van alle processen geborgd. Als onderdeel van de bij ISO horende *Plan-Do-Check-Act*-cyclus worden interne inhoudelijke audits op processen uitgevoerd.

Ook op andere terreinen wordt de kwaliteit van de CBS-cijfers tegen het licht gehouden. Voor een aantal statistiekprocessen vindt externe validatie plaats. Dit is bijvoorbeeld het geval bij het bepalen van het overheidstekort als percentage van het bruto binnenlands product. Iedere twee jaar vindt een zogenoemde *dialogue visit* plaats, waarbij de Europese Commissie methoden, proces, revisiebeleid et cetera beoordeelt. Dit bezoek is onderdeel van de afspraken binnen de Europese Unie in het kader van het stabiliteits- en groeipact om de stabiliteit van de Europese Monetaire Unie te handhaven. Daarnaast controleert de Europese Commissie doorlopend het bruto nationaal inkomen.

Eurostat vraagt jaarlijks om verschillende kwaliteitsrapportages over Europees verplichte statistieken. Deze kwaliteitsrapportages bevatten voor een groot aantal variabelen informatie over compleetheid (relevantie), nauwkeurigheid, betrouwbaarheid, tijdigheid, toegankelijkheid, duidelijkheid, samenhang en vergelijkbaarheid. Ook bevatten de kwaliteitsrapporten informatie over revisiebeleid, metadata, publicatie van methoden en bronnen, en de lengte en

samenstelling van de tijdreeksen. Het CBS streeft ernaar voor alle statistieken inzicht te geven in de nauwkeurigheid van cijfers.

Gedragcodes

Het CBS onderschrijft de Praktijkcode voor Europese statistieken (*European Statistics Code of Practice*) en brengt deze in de praktijk. De Praktijkcode heeft tot doel om het publiek vertrouwen in de statistische autoriteiten en de Europese statistieken te waarborgen. De code beschrijft daartoe hoe Europese statistieken in overeenstemming met de beginselen van professionele onafhankelijkheid, onpartijdigheid, objectiviteit, betrouwbaarheid, statistische geheimhouding, kosteneffectiviteit en de statistische praktijk moeten worden ontwikkeld, geproduceerd en verspreid. In 2020 vervolgt Eurostat de voorbereidingen voor een nieuwe ronde van intensieve monitoring van de principes van deze Europese praktijkcode, de zogenoemde *peer review*. Alle nationale statistische autoriteiten van de EU zullen eerst een uitgebreide *self assessment* doen, waarna een extern en internationaal team van peer reviewers de statistische bureaus bezoekt en toetst op de resultaten van het *self assessment*.

In de CBS-gedragcode is uitgewerkt hoe de beginselen onpartijdigheid, betrouwbaarheid, relevantie, efficiency, statistische geheimhouding en transparantie van belang zijn voor de maatschappij als geheel, voor de gebruikers van statistieken, voor de partijen die informatie aan het CBS verstrekken die de basis van de statistieken vormt en voor de CBS-medewerkers zelf.

Conform het bestuursreglement van het CBS is het beleid inzake integriteit vastgelegd in een Integriteitscode. Het CBS bevordert dat medewerkers zonder gevaar voor hun rechtspositie kunnen rapporteren over vermeende onregelmatigheid of schending van gedragcodes en wet- en regelgeving. Ook beschikt het CBS over een externe en een interne klachtenregeling.

Prestatie-indicatoren

De prestatie-indicatoren van het CBS hebben een functie als (extern) verantwoordingsinstrument en als (intern) sturingshulpmiddel. Alle indicatoren samen geven een beeld van de prestaties van het CBS, zowel op het gebied van de kerntaken als van de bedrijfsvoering. In bijlage A van dit jaarplan staat het overzicht van prestatie-indicatoren voor de externe verantwoording.

Vermindering regeldruk

Een van de prestatie-indicatoren betreft de vermindering van de regeldruk. De bestaande registraties waar het CBS de basisgegevens voor de statistieken zoveel mogelijk uit haalt, zijn niet altijd toereikend. Daardoor blijft een aanvullende uitvraag bij personen of bedrijven noodzakelijk. Dit gebeurt op zo'n manier dat de regeldruk voor ondernemingen en instellingen zo laag mogelijk is. De aandacht voor regeldruk kent vier hoofdthema's voor de komende periode:

- 1) Aandacht voor merkbare verbeteringen voor bedrijven met een relatief hoge CBS-regeldruk;
- 2) Implementatie van een nieuw handhavingsbeleid om voldoende respons binnen te krijgen, zodat de uitvraag bij bedrijven verder verminderd kan worden;
- 3) Het verder verbeteren van de communicatie en het vergroten van de doelgroepgerichte benadering inclusief dialoog met bedrijven. Dit gebeurt onder andere door bedrijven meer te informeren over actuele en voor hen relevante informatie van het CBS;

4) Aandacht voor efficiëntere uitvraag en in totaal lagere (feitelijke en ervaren) regeldruk voor de BV-Nederland. Dit kan een breder domein omvatten dan alleen de CBS-uitvraag. Het CBS werkt hierbij samen met vertegenwoordigers van bedrijven.

5. Governance

De raad van advies van het CBS adviseert de Directeur-Generaal gevraagd en ongevraagd over de uitvoering van zijn taken en bevoegdheden. De raad van advies adviseert de Directeur-Generaal in ieder geval over:

- Het meerjarenprogramma en het werkprogramma van het CBS;
- De wijze waarop de nauwkeurigheid en de volledigheid van de van overheidswege openbaar te maken statistieken kunnen worden bevorderd, zodat deze voorzien in de behoeften van praktijk, beleid en wetenschap;
- De bedrijfsvoering van het CBS en een efficiënte besteding van middelen.

Wanneer de positie van Directeur-Generaal vacant komt, stelt de raad van advies een profielschets op, selecteert de raad van advies kandidaten op basis van een procedure die transparant is en uitsluitend gebaseerd op professionele criteria, en doet de raad van advies aan de minister een aanbeveling.

Om een advies voor te bereiden kan de raad van advies commissies vormen, waarvan ook anderen dan leden van de raad van advies deel uit kunnen maken. Adviezen worden door de raad van advies vastgesteld. De adviescommissies worden voorgezeten door een lid van de raad van advies. De raad van advies stelt in elk geval de volgende adviescommissies in:

- Een auditcomité bereidt de adviezen aan de Directeur-Generaal voor over de bedrijfsvoering, inclusief de financiële verslaglegging en het risicomanagementbeleid;
- Een commissie ICT bereidt de adviezen aan de Directeur-Generaal voor over de strategie, het beleid en de implementatie daarvan op het gebied van informatiebescherming en ICT;
- Een programmaraad bereidt de adviezen aan de Directeur-Generaal voor op het gebied van het meerjarenprogramma, het werkprogramma en het bevorderen van de nauwkeurigheid en volledigheid van de statistiekvoorziening.

De samenstelling van de raad van advies/programmaraad is eind 2019:

Dr. G. (Gerrit) Zalm (voorzitter raad van advies)

J. (Johan) van Hall RA RE (plaatsvervangend voorzitter raad van advies, voorzitter commissie ICT)

A.M.A.E. (Anne-Marie) Rakhorst

Prof. dr. mr. F. (Frans) van der Wel RA (voorzitter auditcomité)

Prof. dr. E.A. (Liesbet) van Zoonen

Prof. dr. S. (Steven) Brakman (programmaraad)

Leden van het auditcomité zijn:

Prof. dr. mr. F. (Frans) van der Wel RA (voorzitter)

Mr. C.M. (Charlotte) Insinger MBA

Drs. P.J.C.M. (Peter) van den Berg

De commissie ICT wordt gevormd door:

J. (Johan) van Hall RA RE (voorzitter)

Dr. E. (Emanuele) Baldacci

Prof. dr. B. (Bibi) van den Berg

Dr. C.M. (Tini) Hooymans

Ir. F.K. (Karel) van Lambalgen

Per 1 januari 2020 eindigt de wettelijke zittingstermijn van mevrouw Hooymans.

Advies jaarplan en begroting

De raad van advies heeft positief geadviseerd over het jaarplan 2020 en de begroting 2020. De adviezen zijn voorbereid door het auditcomité, de programmaraad en de commissie ICT.

6. Begroting 2020

In dit hoofdstuk staat een overzicht van de gebudgetteerde opbrengsten en kosten en een toelichting op de belangrijkste ontwikkelingen hierin.

Uitgangspunten begroting 2020

Algemene uitgangspunten

CBS heeft ook in 2020 te maken met een krimpend budget als gevolg van de taakstelling Rutte I (structureel: € 37,3 miljoen) en de taakstelling Lenteakkoord (structureel: € 4,4 miljoen). Daarnaast is het budget met € 12,9 miljoen gedaald als gevolg van de taakstelling Rutte II. Deze taakstellingen zijn in de begroting van 2020 verwerkt.

Overige specifieke uitgangspunten

- De personele kosten zijn gebudgetteerd tegen de gemiddelde loonkosten. Voor de begroting 2020 zijn de loonkosten met 3% geïndexeerd ten opzichte van de loonkosten die gebruikt zijn voor de begroting 2019. De effecten van de gestegen lonen in 2020 als gevolg van de nieuwe CAO en de te verwachten stijging van pensioenpremies zijn hierin verwerkt. Voor 2020 wordt een aanvullende loon- en prijscompensatie van € 3,8 miljoen geraamd conform de indexcijfers van de Macro Economische Verkenningen 2020. Dit bedrag is afgestemd met het ministerie van EZK. De exacte omvang is pas bij Voorjaarsnota 2020 (mei 2020) bekend.
- Als gevolg van de taakstellingen worden frictiekosten, transformatiekosten en sociale kosten verwacht als gevolg van boventalligheid. Huidige inschattingen gaan uit van een extra kostenpost van € 1,5 miljoen in 2020 (in lijn met 2019).
- Kosten voor EU-tranches 2020, waarvoor structurele financiering is toegezegd, zijn meegenomen in deze begroting.
- Voor omvangrijke cruciale CBS-brede projecten die in lijn zijn met de strategische agenda, is € 3 miljoen aan kosten gereserveerd in de “strategische reserve”. Dit is met name bedoeld voor het verdere uitrollen van projecten die bijdragen aan de rol van het CBS- als dataknooppunt voor de overheid, de afronding van het programma Phoenix+ en de inrichting van een toekomst vaste ICT werkplek.

Begroting 2020

De CBS-begroting 2020 wordt hierna weergegeven:

Bedragen in duizenden euro's	Begroting 2020	Prognose 2019	Begroting 2019	Realisatie 2018
Omzet EZK	152.187	149.398	149.398	146.457
Aanvullende statistische diensten en overige	41.685	40.089	36.802	36.572
Gefinancierde niet-verplichte statistieken	5.447	4.543	4.789	4.861
TOTAAL BEDRIJFSOPBRENGSTEN	199.319	194.030	190.989	187.890
Personele lasten	155.034	148.649	147.469	145.761
Extern personeel	7.798	8.811	7.331	7.847
Huisvesting	10.249	10.265	10.382	11.657
Bureaunkosten	4.501	4.371	4.123	3.713
Automatiseringskosten	7.442	8.298	7.224	7.514
Totaal reis- en verblijfskosten	3.621	3.750	3.714	3.668
Totaal advieskosten	1.518	1.702	1.547	1.790
Overige bedrijfslasten	3.957	3.768	3.395	3.091
Afschrijvingen	3.049	2.562	4.142	4.576
BEDRIJFSLASTEN	197.169	192.176	189.327	189.617
Resultaat voor mutatie voorzieningen	2.150	1.854	1.662	-1.727
Voorzieningen	-1.500	-1.250	-1.500	-2.342
TOTAAL RESULTAAT	650	604	162	-4.069
EIGEN VERMOGEN	-2.795	-3.445	-3.887	-4.049

Toelichting begroting 2020

Voor 2020 wordt een positief resultaat van € 0,7 miljoen begroot⁷. Conform het financieel meerjarencader stijgt het eigen vermogen, maar blijft het eigen vermogen nog negatief. CBS heeft de toestemming van het ministerie van EZK gekregen om maximaal een negatief eigen vermogen van ca € 5 miljoen te begroten. Aan het einde van de MJP-periode 2019-2023 dient het eigen vermogen weer positief te zijn.

⁷ Dit is € 0,5 miljoen lager dan eerder geraamd, de verwachte meerkosten in 2020 worden gefinancierd uit het extra te verwachten overschot in 2019.

OPBRENGSTEN

Omzet ministerie van EZK

Bedragen in duizenden euro's	Begroting 2020	Prognose 2019	Begroting 2019
Begrotingsbrief EZK juli 2017	139.184	139.184	139.184
Bijdrage restant taakstelling Rutte II	0	2.000	2.000
Loon- en prijscompensatie 2018	3.264	3.264	3.264
Loon- en prijscompensatie 2019	3.864	3.900	3.900
Loon- en prijscompensatie 2020	3.800	0	0
EU tranche 2019	0	1.050	1.050
EU tranche 2020	2.075	0	0
TOTAAL OPBRENGST EZK	152.187	149.398	149.398

Medio juli 2017 is duidelijkheid gekomen over de Rutte II taakstelling. Ter versterking van het eigen vermogen van het CBS, heeft het CBS een additionele bijdrage van € 12 miljoen ontvangen. Deze bijdrage van € 12 miljoen is gerelateerd aan het restant van de taakstelling Rutte II, te weten € 4 miljoen in 2016, € 2 miljoen in 2017, € 4 miljoen in 2018 en € 2 miljoen in 2019. Na 2019 dient het CBS het restant van de taakstelling Rutte II zelf op te vangen binnen de begroting. Daarnaast wordt van 2021 tot en met 2026 de EZK-bijdrage aan het CBS tijdelijk voor de duur van 6 jaar met € 2 miljoen verlaagd.

Voor 2020 wordt een loon- en prijscompensatie van € 3,8 miljoen geraamd conform de indexcijfers van de Macro Economische Verkenning 2020. De raming is met het ministerie van EZK afgestemd. De exacte omvang is pas bij Voorjaarnota 2020 (mei 2020) bekend.

Voor extra EU-werkzaamheden in 2020 ontvangt het CBS een bedrag van € 2,1 miljoen.

Aanvullende statistische diensten

Hieronder vallen verzoeken om statistieken, opbrengsten uit hoofde van het beschikbaar stellen van data, projecten Eurostat en opbrengsten uit verkochte licenties Blaise. Gecorrigeerd voor prijsindexering van 3% in 2020 zijn de begrote opbrengsten voor aanvullende statistische diensten in lijn met de geprognosticeerde opbrengsten in 2019. In vergelijking met voorgaande jaren vakt de stijging in opbrengsten af. Voor de opbrengsten uit hoofde van het beschikbaar stellen van data wordt in 2020 een stijging verwacht ten opzichte van 2019.

Gefinancierde niet-verplichte statistieken

Dit betreffen de niet-verplichte statistieken die voorheen uit het vaste budget van het ministerie van EZK werden gefinancierd en met ingang van 2017 rechtstreeks door de gebruikende departementen worden betaald.

BEDRIJFSLASTEN

Personele kosten (€ 155,0 miljoen)

De personele kosten zijn gebaseerd op de verwachte gemiddelde loonkosten voor 2020, rekening houdend met de gemiddelde bezetting in 2020. In de gemiddelde loonkosten is rekening gehouden met een loonkostenstijging van 3% als gevolg van de CAO loonsverhoging per 1 januari 2020 en verwachte stijging van pensioenpremies. Per saldo stijgen de personele kosten hierdoor.

Extern personeel (€ 7,8 miljoen)

In de begroting is rekening gehouden met inhuur voor projecten (procesvernieuwing en IT-projecten) (€ 2,0 miljoen), inhuur ten behoeve van aanvullende statistische diensten (€ 2,7 miljoen en inhuur op niet bezette formatieplaatsen (€ 3,1 miljoen).

Huisvesting (€ 10,2 miljoen)

De huisvestingskosten van de locaties Den Haag en Heerlen zijn enerzijds gedaald ten opzichte van 2019 met name door lagere kosten voor btw-schade en de afstoting van een gebouwdeel medio 2019 in Heerlen. Anderzijds zijn de huisvestingskosten gestegen door prijsindexering.

Bureaunkosten (€ 4,5 miljoen)

De bureaunkosten hebben betrekking op telecommunicatie, porti, uitbesteed drukwerk voor publicatie en kosten bibliotheek. De kosten zijn in lijn met de kosten in 2019.

Automatiseringskosten (€ 7,4 miljoen)

Dit betreffen kosten voor uitbesteed beheer, onderhoud hardware en licenties. De kosten zijn lager dan voorgaand jaar door eenmalige hogere kosten in 2019 als gevolg van het uitstel van het nieuwe rekencentrum.

Reis- en verblijfskosten (€ 3,6 miljoen)

De reis- en verblijfskosten bestaan uit het woon-werkverkeer en de kosten voor dienstreizen. De kosten zijn in lijn met de kosten 2019.

Advieskosten (€ 1,5 miljoen)

De advieskosten bestaan onder andere uit juridisch advies, fiscaal advies, jaarlijkse accountantskosten, kosten samenwerking met universiteiten en IT-advies. De kosten zijn in lijn met voorgaand jaar.

Overige materiële kosten (€ 3,9 miljoen)

De overige kosten bestaan uit projectgebonden kosten, kosten voor inkoop statistisch grondmateriaal, huur zalen en kunst. De kosten zijn in lijn met 2019.

Afschrijvingskosten (€ 3 miljoen)

In deze begroting is rekening gehouden met vervangingsinvesteringen in het gebouw (€ 2 miljoen) en investeringen in nieuwe werkplekken (€ 4 miljoen).

De afschrijvingskosten bestaan met name uit afschrijvingen op cascomodificaties, verbouwingen en meubilair (€ 1 miljoen) en afschrijvingen op IT-middelen (€ 2 miljoen).

Voorzieningen (€ 1,5 miljoen)

Als gevolg van de taakstellingen worden frictiekosten, transitiekosten en sociale kosten verwacht als gevolg van boventalligheid. Huidige inschattingen gaan uit van een extra kostenpost van € 1,5 miljoen in 2020 conform 2019.

Financieel meerjarenbeeld

Medio juli 2017 is duidelijkheid gekomen over de Rutte II taakstelling. Ter versterking van het eigen vermogen van het CBS heeft CBS in 2017 van het ministerie van EZK een additionele bijdrage van € 12 miljoen ontvangen. Deze bijdrage van € 12 miljoen is gerelateerd aan het restant van de taakstelling Rutte II, te weten € 4 miljoen in 2016, € 2 miljoen in 2017, € 4 miljoen in 2018 en € 2 miljoen in 2019. Na 2019 dient het CBS het restant van de taakstelling Rutte II zelf op te vangen binnen de begroting. Daarnaast wordt van 2021 tot en met 2026 de EZK-bijdrage aan het CBS tijdelijk voor de duur van 6 jaar met € 2 miljoen verlaagd. In het nieuwe Regeerakkoord is verder geen nieuwe taakstelling aan het CBS opgelegd.

In de volgende staat is het meerjarenbeeld van het eigen vermogen weergegeven.

Eigen vermogen x 1 mln	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Eigen vermogen per 1-1	1,0	0,0	-4,0	-3,4	-2,7	-1,5	-0,3
Resultaat boekjaar	-1,0	-4,0	0,6	0,7	1,2	1,2	1,2
Eigen vermogen per 31-12	0,0	-4,0	-3,4	-2,7	-1,5	-0,3	0,9

Het CBS heeft schriftelijk toestemming gekregen van het ministerie van EZK om tot het met het einde van de nieuwe MJP-periode 2019-2023 een licht negatief eigen vermogen te begroten, tot maximaal circa € 5 miljoen. Aan het einde van de nieuwe MJP-periode dient het eigen vermogen weer positief te zijn.

Ondanks het verwachte negatieve eigen vermogen, zal de liquiditeit op basis van de huidige inschattingen positief blijven. Aanvullend heeft CBS nog een extra kredietfaciliteit van € 10 miljoen.

Risicoparagraaf

Deze begroting bevat de volgende risico's:

- 1) In de begroting wordt verondersteld dat cao-loonstijgingen en pensioenpremiestijgingen in 2020 e.v. volledig worden gecompenseerd door het ministerie van EZK. Onvolledige compensatie van CAO-loonstijgingen, pensioenkosten of prijsstijgingen kunnen niet zonder gevolgen voor het statistiekprogramma worden opgevangen. Wanneer dit risico zich voordoet zal het CBS in overleg treden met het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat om te komen tot passende oplossingen.
- 2) Het basisbudget biedt in beperkte mate ruimte voor belangrijke aanpassingen van het ICT-landschap om continuïteits- en kwaliteitsrisico's te voorkomen. Dit vergt een scherpe afweging van kosten en baten bij ICT- en procesherontwerpprojecten. Noodzakelijkerwijs worden belangrijke investeringen op dit gebied vooruitgeschoven: vervangingsprojecten starten niet en van andere projecten wordt de scope verkleind of de start vertraagd. Dit heeft als effect dat systemen verder verouderen. Veel systemen zijn gedurende een reeks van jaren keer op keer aangepast om te kunnen blijven voldoen aan de steeds veranderende omstandigheden. Dit brengt risico's met zich mee ten aanzien van de continuïteit van de statistiekproductie en de kosten van beheer van deze systemen. Deze risico's kunnen zoveel mogelijk worden gemitigeerd door het nemen van procesmaatregelen en zorg te dragen voor een goede monitoring van de

performance van systemen. Het CBS is overgegaan op agile werken om de organisatiedoelen met behulp van IT te realiseren. Voor systemen zijn er vaste teams die regelmatig bepalen welke werkzaamheden het meest bijdragen aan de beheersing van risico's, met name voor de bedrijfszekerheid, en aan vernieuwing. Door te werken met scrum en agile-technieken wordt een zo hoog mogelijk rendement verkregen uit de ingezette capaciteit.

3) Het CBS genereert in 2020 naar verwachting voor ruim € 40 miljoen aan opbrengsten uit aanvullende statistische diensten. Indien deze opbrengsten teruglopen (bijvoorbeeld naar aanleiding van het huidige onderzoek rondom de rolverdeling CBS en marktpartijen), blijven de vaste personele lasten doorlopen, hetgeen financiële consequenties kan hebben. In de werkafspraken tussen CBS en het ministerie van EZK is ten aanzien van het risico van aanvullende statistische diensten afgesproken dat bij een substantiële vermindering van aanvullende statistische diensten het Ministerie medeverantwoordelijk is voor het opvangen van de verliezen. Hierbij geldt dat er sprake moet zijn van een substantieel probleem dat veroorzaakt wordt door exogene omstandigheden en niet door beleidsbeslissingen die het CBS geïnitieerd heeft. Bovendien moet het CBS de gevolgen redelijkerwijs niet zelf kunnen dragen.

4) Als gevolg van de taakstellingen en mismatches door veranderingen in werkzaamheden worden frictiekosten, transitiekosten en sociale kosten verwacht als gevolg van boventalligheid. Hiervoor is in de begroting een bedrag van € 1,5 miljoen gereserveerd (conform 2019). Binnen het CBS worden medewerkers en leidinggevendenden ondersteund bij het vinden van een andere functie of takenpakket binnen CBS om de sociale problematiek op te lossen en de gewenste wendbaarheid te bereiken. Dit betreft met name medewerkers met een medische problematiek, (dreigende) boventalligheid en medewerkers die vrijwillig mobiel willen worden. Aanvullende scholing kan tot de mogelijkheden behoren, maar ook proefplaatsingen om kennis te maken met ander werk of een andere afdeling. Om de medewerker op een passende vacature te plaatsen is binnen het CBS per vestiging een matchingsoverleg ingericht. Het CBS bereikt hiermee onder andere mee dat boventallige medewerkers worden ingezet op functies waar anders nieuwe medewerkers voor aangetrokken zouden moeten worden.

5) Het verdwijnen van kennis doordat personeel met pensioen gaat, is een belangrijk aandachtspunt. Recruitment is daarom één van de belangrijkste thema's van het personeelsbeleid voor 2020. Op het gebied van recruitment heeft het binnenhalen van IT'ers en data scientists de eerste prioriteit. Niet alleen om de uitstroom op te vangen van personeel dat de pensioengerechtigde leeftijd bereikt, maar ook omdat de arbeidsmarkt voor IT'ers en data scientists krapper wordt.

7. Bijlagen

Bijlage A. Prestatie-indicatoren

PI nr.	Aandachtsgebied	Definitie	Streefwaarde 2020
1.1	Tevredenheid van de gebruiker/opdrachtgever over het aanvullend statistisch onderzoek	Gemiddelde van rapportcijfers die gebruikers/opdrachtgevers geven na afloop van de levering van het aanvullend statistisch onderzoek	Groter dan of gelijk aan 8,0
1.2	Tevredenheid van onderzoekers over microdataservices	Gemiddelde van rapportcijfers die onderzoekers geven over microdataservices (remote access)	Groter dan of gelijk aan 7,8
2.1	Gebruik van open data	Aantal unieke gebruikers van StatLine open data webservices (voor gebruik via apps en voor bulkgebruik)	Groter dan of gelijk aan 400k per kwartaal
2.2	Gebruik van StatLine	Aantal unieke bezoekers StatLine	Groter dan of gelijk aan 250k per maand
2.3	Gebruik van website	Aantal unieke bezoekers website	Groter dan of gelijk aan 400k per maand
2.4	Gebruik in de media (excl sociale media)	Aantal berichten in de media waarin het CBS wordt genoemd	Groter dan of gelijk aan 18kper kwartaal
2.5	Gebruik in de Kamer	Aantal keren dat het CBS in Kamerstukken wordt genoemd	Niet van toepassing
3.1	Punctualiteit van nieuwsberichten	Percentage op de geplande datum gepubliceerde berichten	Groter dan of gelijk aan 99%
3.2	Punctualiteit verplichte leveringen aan Eurostat	Percentage op of voor de voorgeschreven c.q. afgesproken deadline gerealiseerde leveringen van EU-verplichtingen aan Eurostat.	Groter dan of gelijk aan 99%
4.1	Afwijking voorlopige en definitieve cijfers BBP	Het aantal keer dat de definitieve kwartaalcijfers voor de volumeraming BBP van een jaar meer dan 0,75 procentpunt afwijken van de flash-ramingen	Voor minimaal drie kwartalen van een jaar moet de afwijking kleiner zijn dan 0,75 procentpunt.
5.1	Juistheid van de berichten	Percentage berichten dat is vervangen door een gecorrigeerd bericht.	Kleiner dan of gelijk aan 0,5%

PI nr.	Aandachtsgebied	Definitie	Streefwaarde 2020
5.2	Juistheid van de cijfers op StatLine	Aantal correcties op StatLine	Kleiner dan of gelijk aan 1,5% van het aantal StatLine-leveringen
6.1	Hoogte van de regeldruk	Uitkomst van de jaarlijkse regeldruk zoals gemeten met de overheidsbrede meetwijze	P.M.
7.1	Tevredenheid van de medewerkers	Algemene tevredenheid van CBS-medewerkers met hun werksituatie	Groter dan of gelijk aan 7,3
7.2	Ziekteverzuim	Een verhoudingscijfer dat aangeeft welk percentage van de contracturen van medewerkers niet productief was wegens ziekte binnen de periode waarover wordt gerapporteerd.	Kleiner dan of gelijk aan Verbaannorm minus 0,2% in het betreffende verslagjaar
7.3	Instroom	Aantal medewerkers met nieuwe aanstelling	Groter dan of gelijk aan 5% nieuwe medewerkers per jaar
8.1	Getrouwheid van de jaarrekening	Toestand van het financiële beheer	Financieel beheer op orde blijkend uit een goedkeurende accountantsverklaring
8.2	Doelmatigheid van het CBS	Outputindex / kostenindex	Groter dan of gelijk aan 1,5% doelmatiger dan t-1
8.3	Financiële kerncijfers van het CBS	De conformiteit van de financiële kerncijfers (exploitatieresultaat, stand liquide middelen en eigen vermogen) met de meerjarenbegroting	Een waarde per einde van het boekjaar gelijk aan de meerjarenbegroting of positiever.
9.1	Beschikbaarheid IT-infrastructuur	100% minus 100% (downtijd als gevolg van prioriteit -1-infraverstoringen in de periode / totale 7 x 24 uur timeframe minus geplande serviceweekend tijdbeslag per periode)	Groter dan of gelijk aan 99,7%
9.2	Stabiliteit IT productie	Aantal incidenten met prioriteit 1 of daarbinnen prioriteit 0. Prioriteit 1 (P1) betreft incidenten met hoge impact op de dagelijkse operatie waarbij (bedrijfskritische) systemen, applicaties of grote aantallen mensen geraakt worden, daarbinnen worden incidenten als prioriteit 0 (P0) aangemerkt als het gaat om storingen	Kleiner dan of gelijk aan 50 P1-incidenten per jaar, waarvan niet meer dan 4 P0-incidenten

PI nr.	Aandachtsgebied	Definitie	Streefwaarde 2020
		in het proces van dataverzameling, extern geleverde dienst(en) of kritieke processen/imagobepalende statistieken waarbij sprake is van minimaal één van onderstaande voorwaarden: oplostijd is dusdanig lang dat kritieke timing in het geding komt (deadlines); er is sprake van (potentiële) imagoschade; of betreft een continuïteitsprobleem dat zich kenmerkt door meerdere kortstondige P1-storingen binnen korte periode.	
9.3	Effectiviteit IT-afdeling	Percentage van het aantal meldingen dat binnen de afgesproken tijd is opgelost	Groter dan of gelijk aan 90%
10.1	Innovatieve producten	Aantal innovatieve producten op het gebied van big data op het Innovatieportaal van de CBS-website (bèta-site) in de verslagperiode	Groter dan of gelijk aan 18
11.1	Conformiteit met erkende toetsingskaders	Gecertificeerd voor de toetsingskaders: ja/nee	Antwoord = ja
11.2	Aantal bij de AP gemelde datalekken	Aantal bij de Autoriteit Persoonsgegevens (AP) gemelde datalekken	0

Bijlage B. Organisatie per 31 december 2019

Directeur-Generaal

Dr. T.B.P.M. (Tjark) Tjin-A-Tsoi

Plv. Directeur-Generaal/CIO

Dr. A.H. (Bert) Kroese

Hoofddirectie CBS Communicatie en Nieuws

Drs. M.P.M. (Mike) Ackermans

T.J.M. (Thomas) Ruigrok (plv.)

Hoofddirectie Bedrijfsvoering, IT en Methodologie

Drs. W. (Wim) van Nunspeet

Drs. M. (Marijke) Renaud (plv.)

Hoofddirectie Dataverzameling

Dr. A. (Astrid) Boeijen

Ir. J.H. (Jeroen) van Velzen (plv.)

Hoofddirectie Economie, bedrijven en nationale rekeningen

Drs. M.J.M. (Marleen) Verbruggen

Drs. H.J.C.M. (Hank) Hermans (plv.)

Hoofddirectie Sociaal-economische en ruimtelijke statistieken

Drs. J.C.M. (Hanneke) Imbens

Drs. S. (Sylvia) Kok-de Vries (plv.)

Centrale Beleidsstaf

Drs. V.J. (Vera) de Witte

Chief Information Office

M. (Matjaz) Jug

Blaise

Drs. H.J.A. (Harry) Wijnhoven (wnd.)

Bijlage C. Gebruikersraden

Om de hoofddirecteuren van het CBS te adviseren over specifieke thema's en onderwerpen zijn diverse raden ingesteld. De voorzitters van deze raden vergaderen met de Directeur-Generaal.

Eind 2019 zijn de voorzitters van deze raden:

M.A. (Michaël) van Straalen	Berichtgeversraad
Drs. E.E. (Eduard) van de Lustgraaf	Gebruikersraad bedrijfseconomische statistieken
Prof. dr. ir. I. (Ionica) Smeets	Communicatieraad
Dr. A. (Albert) van der Horst	Gebruikersraad macro-economische statistieken
Prof. dr. P.G.M. (Peter) van der Heijden	Methodology Advisory Board
Dr. M.J. (Michiel) Bijlsma	Gebruikersraad microdata
Dr. V.C.M. (Véronique) Timmerhuis	Gebruikersraad sociale statistieken
Prof. dr. P.J. (Peter) Boelhouwer	Gebruikersraad statistieken van de leefomgeving

Bijlage D. CBS Hoogleraren en lectoren

naam	leerstoel / lectoraat	universiteit	faculteit / vakgroep
Prof. Dr. B.F.M. (Bart) Bakker	Methodologie van registerdata voor sociaal wetenschappelijk onderzoek	Vrije Universiteit Amsterdam	Sociale Wetenschappen / Sociologie
Dr. ir. C.A.M. (Kees) van Berkel	Bijzonder Lectoraat Statistiek en Data Science voor Fact Based Finance and Control	Zuyd Hogeschool	Academie voor Financieel Management
Prof. Dr. J.A. (Jan) van den Brakel	Survey Methodology	Maastricht University	Dept. of Quantitative Economics
Prof. Dr. P.J.H. (Piet) Daas	Big data in Official Statistics	Technische Universiteit Eindhoven	Faculteit Wiskunde & Informatica / Stochastics
Prof. Dr. M. (Marjolijn) Das	Urban Statistics	Erasmus Universiteit Rotterdam	Department of Public Administration and Sociology / Sociology
Prof. Dr. I.A. (Ruben) van Gaalen	Registeranalyses van levensloopdynamiek	Universiteit van Amsterdam	Maatschappij- en Gedragwetenschappen
Prof. Dr. J.J.G. (Hans) Schmeets	Sociale Statistiek, in het bijzonder de empirische bestudering van sociale samenhang	Maastricht University	Cultuur- en Maatschappijwetenschappen / Capaciteitsgroep Politieke Wetenschap
Prof. Dr. J.G. (Barry) Schouten	Methoden en Technieken, in het bijzonder mixed mode survey designs	Utrecht University	Sociale Wetenschappen / Maatschappijwetenschappen / Methoden en Statistiek
Prof. Dr. J.P. (Jan Pieter) Smits	Quantification of Sustainability	Technische Universiteit Eindhoven	Industrial Engineering & Innovation Sciences
Prof. Dr. W. (Wendy) Smits	Labour market flexibility: the employer's perspective	Maastricht University	Researchcentrum voor Onderwijs en Arbeidsmarkt (ROA)
Prof. Dr. A.G. (Ton) de Waal	Methodologie voor de officiële Statistiek, in het bijzonder m.b.t. integratie van data bronnen	Tilburg University	Department of Methodology and Statistics

Bijlage E. Wegwijzer

Het CBS verzamelt gegevens bij personen, bedrijven en instellingen. Het CBS stelt de uitkomsten van de onderzoeken zo snel mogelijk op verschillende manieren voor iedereen tegelijkertijd gratis beschikbaar.

CBS-website (www.cbs.nl)

De huidige CBS-website geeft toegang tot resultaten van CBS-onderzoeken en biedt themagerichte informatie over kerncijfers van Nederland. Alle verschenen publicaties staan overzichtelijk gerangschikt op de website en gedetailleerde cijfers zijn te raadplegen via de gratis databank StatLine. Op de website staan ook een actuele publicatiekalender en een productencatalogus.

Daarnaast biedt het CBS nog vier doelgroepenwebsites aan. Kijk hiervoor op:

- www.werkenbijhetCBS.nl;
- www.cbsinuwbuurt.nl;
- www.cbsvooruwbedrijf.nl;
- www.cbs.nl/cbsindeklas

Naast de website verspreidt het CBS zijn output ook via

- YouTube (<http://www.youtube.com/statistiekcbs>);
- Twitter (<http://www.twitter.com/statistiekcbs>);
- Facebook (<https://www.facebook.com/statistiekcbs>);
- Instagram (<https://www.instagram.com/statistiekcbs>);
- LinkedIn (<https://www.linkedin.com/company/centraal-bureau-voor-de-statistiek/>)

Open data

Sinds 2014 biedt het CBS alle tabellen in StatLine als open data aan in de vorm van datasets (<http://opendata.cbs.nl/dataportaal/portal.html>). Ook is een webapplicatie ontwikkeld die gebruik maakt van Open data en die alle tabellen uit StatLine in grafiek- of kaartvorm laat zien (<https://www.cbs.nl/nl-nl/onze-diensten/open-data/StatLine-als-open-data>). De webapplicatie is geoptimaliseerd voor tablets.

Corporate nieuws

CBS Corporate nieuws (<http://www.cbs.nl/corporate>) bevat actuele achtergrondartikelen over onder andere samenwerking met externe partijen, gebruikers en relaties van het CBS, nieuwe producten en diensten, evenementen en internationale ontwikkelingen. Het is de digitale opvolger van het papieren relatiemagazine en bestemd voor de externe relaties van het CBS. De artikelen kunnen eenvoudig gedeeld worden via Facebook, Twitter en LinkedIn.

Innovatieportaal

Op het innovatieportaal (<https://www.cbs.nl/nl-nl/onze-diensten/innovatie>) presenteert het CBS zijn diensten en producten in ontwikkeling op het gebied van innovatie.

Infoservice

Het centrale informatiepunt voor algemene vragen over het CBS en zijn producten is te bereiken via telefoon (088) 570 70 70 en infoservice@cbs.nl

European Statistical Data Support

Statistische informatie over Europa die afkomstig is van het Europese statistiekbureau Eurostat is telefonisch op te vragen via (088) 570 70 70 (keuze toets 5) of door middel van infoservice@cbs.nl.

CBS Contact Center

Het centrale informatiepunt voor bedrijven, instellingen en personen bij vragen over CBS-vragenlijsten of ander enquêtemateriaal is te bereiken via telefoon (045) 570 64 00, e-mail: contactcenter@cbs.nl of via het contactformulier op de CBS-website: www.cbs.nl/vooruwbedrijf.

Persdienst

Het centrale informatiepunt voor de media is te bereiken via telefoon (070) 337 44 44 of e-mail: persdienst@cbs.nl. Meer informatie staat op de CBS-website: www.cbs.nl/nl-nl/overons/contact/pers.

Centrum voor Beleidsstatistiek

Het Centrum voor Beleidsstatistiek biedt verschillende diensten aan:

- Het verrichten van aanvullend statistisch onderzoek op beschikbare brongegevens;
- Het adviseren van gebruikers zoals departementen, planbureaus, gemeenten en andere overheidsinstellingen bij het vinden, het gebruik en het opstellen van de benodigde informatie voor beleidsvoorbereiding en de evaluatie daarvan;
- Het toegankelijk maken van microdatabestanden waarmee onderzoekers die door de DG gemachtigd zijn onder strikte beveiligingsvoorwaarden zelf de gewenste analyses kunnen uitvoeren op deze microdatabestanden. Zie voor meer informatie: <https://www.cbs.nl/microdata>

Aan de diensten van het Centrum voor Beleidsstatistiek zijn kosten verbonden. Nadere informatie is verkrijgbaar via telefoon (088) 570 70 70 of via: <https://www.cbs.nl/maatwerk> of maatwerk@cbs.nl of microdata@cbs.nl.